

Enaka načela - enaki cilji

Družbenopolitične organizacije in samoupravni organi TZ Litostroj so v skladu z dogovorom na 3. plenarnem sestanku v Ribnici organizirali v sredo, 27. 2. 1974, sestanek predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ustanovljajočega združenja podjetij strojegradnje (ZPS).

Sestanka so se udeležili predstavniki naslednjih podjetij: STROJNE TOVARNE Trbovlje, INDOS Ljubljana, STROJ Radlje, KLADIVAR Žiri, RIKO Ribnica, MLINOSTROJ Domžale, HIDROMETAL Mengeš, KOVIND Unec, GOSTOL Nova Gorica, MONTER Dravograd, VIATOR TOZD - delavnice Ljubljana, METALNA Maribor in LITOSTROJ Ljubljana.

Po pozdravnih besedah predsednika sindikata TZ Litostroja Franca Kranjca, ki je poudaril, da so že dosedanja srečanja dala ugodne rezultate, pa tudi od tega pričakujemo prav take rezultate, je besedo povzel inž. Zvonimir Volfand, ki je dejal, da poslovna združevanja oz. »integracije« kot izraz in ekonomska kategorija niso le naš slovenski izum, marveč ga poznajo različne družbene ekonomije. Naše poslovno združevanje je popolnoma specifičen pojem, še bolj pa sta specifična sedanjí cilj in osnova našega poslovnega združevanja. Zaradi tega je pogostoma dosti nejasnosti, ki so včasih vzrok, da do združevanj ne prihaja ali pa, da združevanja ne dajo našim družbenim razmeram primernih rezultatov. Mnogokrat preveč poenostavljeno prenašamo v naše razmere tako oblike kot tudi cilje združevanja, kakršni veljajo za tipično kapitalistični gospodarski sistem.

Cilji kapitalističnega gospodarskega združevanja, se kažejo v tem, da se proces združevanja sproži predvsem zato, da se s koncentracijo kapitala in gospo-

darske moči zagotovijo pogoji uspešne tržne konkurenčnosti, ki ima za glavni cilj likvidacijo manjših, manj konkurenčnih itd. In ne le to. Z ojačanjem in koncentracijo kapitala v združenih podjetjih kapitalističnega sistema se istočasno podrejajo kapitalu tudi delavski gospodarski odnosi, v katerih je delovni človek s svojimi interesi popolnoma odvisen od združenega kapitala.

Razen kapitalističnega poznamo tudi oblike združevanja v klasičnih socialističnih razmerah, kjer je osnova združevanja družbeni interes, kakor ga administrativno plansko opredeljujejo gospodarski predstavniki glede na svoje lastne ocene. Tudi tu je cilj združevanja gospodarska moč združenih podjetij, vendar je v takem združevanju mnogo bolj izrazito poudarjena naloga oziroma vloga večje specializacije in družbene delitve dela, rezultati združevanja pa se usmerjajo na splošne družbene potrebe.

Oba tako bežno omenjena sistema združevanja se v bistvu razlikujeta od osnov in ciljev združevanja v našem gospodar-

stvu - gospodarstvu samoupravno-socialističnega tipa, v katerem lahko obveljajo le tisti gospodarski in ekonomski instrumenti, ki so nedvoumno v interesu delovnih ljudi.

Namesto prostega delovanja tržišča in tržnostihjskih pojavov, ki nekontrolirano vplivajo na gospodarske razmere v kapitalističnih državah, ter namesto državnega planiranja v socialističnem svetu, smo pri nas kot oblike obvladovanja gospodarskih razmer opredelili predvsem naslednje instrumente:

- družbeno dogovarjanje
- samoupravno sporazumevanje
- samoupravno-družbeno planiranje
- samoupravno socialistično solidarnost itd.

Nujno potrebno je ustvariti take pogoje, v katerih bodo ta načela lahko konstruktivno zaživele, se uveljavila in se na podlagi doseženih rezultatov tudi politično uveljavila. Že na osnovi prikazanega je jasno, da le interesno opredeljeno poslovno združevanje lahko ustvari pogoje in razmere, v katerih bodo omenjena načela mogla v pravem smislu zaživet.

Ravno tako se le znotraj, na osnovi skupnih in splošnih družbenih interesov, združenih gospodarskih dejavnikov ustvarjeni pogoji za družbeno utemeljeno planiranje, tako operativno proizvodnih, kot tudi poslovno-razvojnih koncepcij.

Glede na vse prikazano, poslovno združevanje ni abstraktno načelo, do katerega se gospodarski subjekti lahko obnašajo kakor do slučajno oblikovane ideje, kakor do nekega gospodarskega načela, ki ga poznajo drugi gospodarski sistemi, marveč je politično gospodarska koncepcija našega gospodarskega sistema, ki naj zagotovi tak družbeni in gospodarski položaj delovnih ljudi, kakršen jim glede na njihovo delo pripada. Eno osnovnih načel naše nove ustave, ki v prvi fazi predvideva ustanavljanje TOZD kjerkoli so za to podani pogoji, obenem predvideva tudi združevanje teh TOZD in skupnosti TOZD v večje gospodarske tvorbe - združena podjetja.

Enaka načela in usmeritev na gospodarskem planu so sedaj opredeljena tudi v dokumentih za prihodnja kongresa ZK, zato je usmerjanje procesov poslovnega združevanja ena najpomemb-

Ko skopni sneg - letos se mu ni bilo treba posebno truditi, ko zapiha toplejši veterc, ko prideta na trate naša vsakoletna znanilca pomladi Vikica in Tonček, takrat vemo, ja, tudi letos bo kmalu tu ... (Foto J. J.)

nejših nalog vseh političnih faktorjev, predvsem vodstev organizacij zveze sindikatov, zveze komunistov, mladinskih organizacij in še posebno samoupravnih organov.

Že konec leta 1972, ko so predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Litostroja obiskali predstavnike družbenopolitičnih organizacij v približno 15 podjetjih slovenske strojegradnje, se je pokazala popolna politična enotnost v stališčih o združevanju, predvsem pa o osnovah, na katerih naj združevanje poteka, osnovah, ki so sedaj tudi dokončno in jasno opredeljene v ustavi.

Samoupravni organi naših podjetij, vodstva sindikalnih organizacij, posebno pa organizacije ZK so na svojih sejah večkrat razpravljali o problematiki poslovnega združevanja in tistih vprašanjih, ki so v direktni povezavi s problematiko, ki je tipična za podjetja naše veje. Gospodarska domača in svetovna gibanja so vselej, bolj neposredno kot katerokoli drugo proizvodno vejo, prizadela prav nas, podjetja strojegradnje. Gospodarske restrikcije, antiinflacijski ukrepi, energetska problematika, svetovna monetarna gibanja in podobni primeri so nas vselej ponovno opozarjali, da le gospodarsko in strokovno močna združena podjetja lahko uspešno kljubujejo omenjenim vplivom v korist delavcev zaposlenih v naših TOZD in v imenu nacionalnega slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva. Posebno pomembno pri tem je prav naše mesto v nacio-

nalnem gospodarstvu. V zadnjem času lahko s ponosom ugotovljamo, da smo v vseh konceptih in političnih usmeritvah proizvodnemu delu ponovno dali pravo, primarno mesto. Ob politični nujnosti in pravilnosti take gospodarsko-politične usmeritve se moramo zavedati, da bo taka smer tudi obveljala le, če bodo skupni proizvodni uspehi opravičili pričakovanja. Nedavna preteklost pa tega ni potrjevala v celoti in je bil morda prav to vzrok za napačno usmeritev slovenskega nacionalnega gospodarstva na t. im. terciarne dejavnosti.

Na osnovi analiz, ki smo jih obravnavali v organih samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacijah v Litostroju smo vselej ugotovili, da so nacionalne - slovenske potrebe po izvanjanju najrazličnejših investicijskih del tolike, da bi že samo v njih v celoti našla svojo vlogo celotna slovenska strojegradnja.

Samo obsežne rekonstrukcije v železarski proizvodnji, gradnja energetskih objektov z atomskimi centralami vred, urejanje pristaniških objektov, modernizacije transporta in podobno so tako velike, da bi v njih našli popolno zaposlitev vsi delavci naše strojegradnje. Še večje možnosti pa so seveda v okvirih celotnega jugoslovanskega gospodarskega prostora, kjer so doslej na takih poslih v veliki meri sodelovala tuja podjetja.

Upoštevanje ta dejstva in prepričanje omenjena politična načela so naši družbenopolitični činite-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Dogovor združenih

Na sestanku predstavnikov družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov podjetij slovenske strojegradnje, ki sodelujejo na pripravah za poslovno združitve v Sestavljeno organizacijo združenega dela »Združenih podjetij strojegradnje«, ki je bil dne 27. 2. 1974 v Ljubljani, so obravnavali različne vidike vprašanja združitve v SOZD ZPS. Ugotovljeno je bilo:

- da je poslovno združevanje TOZD temelj družbeno-gospodarskega sistema, ki izhaja iz smotrov ustavnih določil in političnih smernic v dokumentih kongresa ZKS in ZKJ;

- da so pobude predstavnikov družbeno-političnih organizacij, ki so bile sprožene pred nekaj več kot enim letom, bile ustrezna osnova za uspešno delo predstavnikov podjetij pri pripravi konkretnih osnov in razvojnih programov dela bodoče SOZD - ZPS;

- da je pripravljen »Osnutek samoupravnega sporazuma« politično pravilno opredelil osnove in smotre za združitve podjetij slovenske strojegradnje ter je kot tak lahko ustrezna podlaga za dokončne odločitve o združitvi podjetij strojegradnje Slovenije v SOZD ZPS.

- da so vse družbeno-politične organizacije in samoupravni organi zainteresiranih podjetij skupno z vodstvenimi in strokovnimi strukturami v podjetjih nosilci konkretnih akcij za nadaljnji potek procesa združitve predvsem v smislu ustrezne organizacije javne razprave in vodenja procesa združevanja.

Na podlagi teh ugotovitev so bili sprejeti naslednji dogovori:

V vseh podjetjih slovenske strojegradnje, ki sodelovala v pripravah za združitve strojegradnje, in drugih zainteresiranih podjetij strojegradnje, se organizira razprava o Osnutku samoupravnega sporazuma ZPS tako:

- da se do 20. 3. 1974 zaključi razprava o OSNUTKU in zberejo vsa mnenja in predlogi iz razprave,

- da se do 31. 3. 1974 opravi ureditev teksta in pripravi čistopis PREDLOGA sporazuma ZPS,

- da se od 15. do 20. 4. 1974 organizira obravnava in potrditev PREDLOGA sporazuma ZPS po TOZD in OZD,

- da se v začetku maja 1974 opravi svečani podpis SPORAZUMA ZPS.

Stališča in zaključke kot tudi celotno drugo gradivo v zvezi z združevanjem v ZPS bomo posredovali vsem slovenskim podjetjem strojegradnje s povabilom k sodelovanju in eventualni pridružitvi k sporazumu.

Udeleženci sestanka predstavnikov družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov združenih podjetij strojegradnje (Foto V. P.)

Delegatski sistem v Litostroju

Za nami je predvolilna dejavnost v Litostroju. Dne 28. 3. 1974 volimo v podjetju svoje delegacije po TOZD. Kako bo izgledal naš delegatski sistem? Kdo nas bo zastopal v zboru združenega dela, družbenopolitičnem zboru in zboru krajevnih skupnosti v občinski skupščini Ljubljana-Siška?

Po letu 1969, ko so bile zadnje volitve, bodo 28. oziroma 31. 3. 1974 ponovne volitve predstavnikov v najrazličnejša družbena telesa in organizacije. Preteklo obdobje je po mnogočem karakterskično. Kakor vedno se z novimi predstavniki pokaže kaj novega. Pri nas pomenijo take volitve nove poti v graditvi samoupravnega socializma. Zato je potrebno družbeno in politično akcijo zastaviti tako, da vodenje procesa socialistične graditve pride v prave roke — roke tistih, ki so resnično predani naši stvari in ki so pripravljeni dati največ za hitrejši in pravi nadaljnji razvoj.

Nedvomno predstavlja še posebno vlogo v razvoju samoupravljanja pri nas uveljavljanje nove ustave. V podjetju se je neposredno po kongresu samoupravljalcev v Sarajevu 1971. leta pričel proces uveljavljanja novih načel v praksi. Tako je naša delovna organizacija ena prvih v Sloveniji in Jugoslaviji sprejela osnovne odločitve o vsebini novih odnosov. Čeprav je stopnja razvitosti družbenih odnosov mogoče analitično določiti, smo prepričani, da je prav dejstvo, da smo tako zgodaj pričeli z uveljavljanjem še bolj poglobljenih samoupravnih odnosov, temeljna osnova, da bomo v začetku procesa uspeli in bodo dokončno odpadli sleherni odpori, ki bi nasprotnovali začrtani smeri.

Nikogar pri tem ne sme motiti dejstvo, da danes ti odnosi

še ne predstavljajo popolnosti v vseh ozirih. Zavedati se je namreč treba, da gre za vsebinsko globalne spremembe, ki jih ni mogoče doseči čez noč. Računamo, da bodo k nadaljnim uspehom prispevali tudi rezultati spremenjenih odnosov v neposrednem okolju, kjer živimo in s katerim se srečujemo. Nove družbene norme — zakoni, predpisi in politična praksa na splošno, bodo zagotovili nadaljnji hiter in poglobljen, samoupravni razvoj. Aktivnost vseh zaposlenih pri uveljavljanju ustavnih dopolnil v podjetju je ustvarila splošno ugodno politično vzdušje, v katerem smo se pričeli pripravljati za sedanje volitve.

Množično evidentiranje

Že v mesecu oktobru leta 1973 smo v podjetju evidentirali nove kandidate za družbenopolitične funkcije na različnih nivojih. Evidentiranje se je vršilo vse do temeljnih kandidacijskih konferenc, ki so bile v sredo, 13. marca letos, po vseh TOZD. Na teh konferencah je bilo ugotovljeno, da je v podjetju evidentiranih prek 180 možnih kandidatov, od katerih naj se formirajo bodoče delegacije za konference, ki bodo izbirale naše delegate za zbor združenega dela in družbenopolitični zbor občinske skupščine Ljubljana-Siška. Poudariti moramo, da je iz Litostroja evidentiranih še 42 možnih kandidatov v krajevni skupnosti terena Litostroj za možne kandidate v Zbor krajevnih skupnosti občine Šiška.

Pomen krajevnih skupnosti

Dne 11. marca 1974 je bila v prostorih ICL Litostroja kandidacijska konferenca krajevnih skupnosti Litostroja

Iz uvodnih besed govornika povzemamo nekaj misli, ki jih ponatiskujemo. Razgibana aktivnost družbenopolitičnih sil pod okriljem krajevnih konferenc SZDL na našem terenu in s tem v vsej občini Šiška, prepričljivo kaže na pravilno reševanje kadrovske politike in prizadevanje za urejanje kvalitete evidentiranja in ožje izbire najsposobnejših občanov — delegatov v kandidacijskem postopku za delo v temeljnih samoupravnih skupnostih in skupščinskih organih.

Iz evidentiranih kandidatov — delegatov, ki smo jih na zadnjem zboru občanov enoglasno potrdili, je kadrovski odbor pri krajevni konferenci SZDL ob sodelovanju vseh družbenopolitičnih organizacij pričel z ožjo izbiro delegatov — delegacije za krajevno skupnost. Pri tem je upošteval tako teritorialne kot socialne kriterije. Seveda je omembe vredno tudi to, da je kadrovski odbor pri krajevni konferenci SZDL upošteval tudi druge kriterije tako, da je za delegacijo v KS terena Litostroj izbral določeno število najsposobnejših žena, moških in mladine živečih na našem terenu.

Krajevna skupnost in v njej delujoča delegacija, za katero neposredno kandidiramo najboljše občane, ima kot posebna temeljna samoupravna skupnost z vidika uveljavljanja samoupravnega družbeno-ekonomskega položaja občana po uveljavljanju ustavnih načel poseben pomen. To ni več decentralizirana občinska oblast, marveč je križišče številnih življenjskih, ekonomskih in vseh drugih interesov občanov. Vse to terja, da se delo KS močno razširi tudi na otroško varstvo, vzgojo in izobraževanje, vse do dobrega gospodarjenja in družbene samozaščite ter splošnega ljudskega odpora. Prav zaradi tega vzpostavljamo tudi povsem nove odnose v finansiranju skupnih potreb občanov v KS. Težišče vsega bodočega razvoja v tem pogledu bo samoupravno spora-

Temeljne kandidacijske konference so ugotovile, da so med evidentiranimi upoštevani predstavniki vseh struktur po posameznih TOZD, kar daje zagotovilo, da so zastopani najširši krogi zaposlenih in jim je dana možnost v upravljanju in odločanju o zadevah, ki so pomembne za naše TOZD. Med evidentiranimi so ustrezno zastopane žene, mladina in neposredni proizvajalci. S tem je zagotovljena ustrezna struktura zaposlenih. Po sprejemu statutarnih sklepov so po posameznih TOZD potrdili kandidatske liste za sedanje volitve. Liste po posameznih TOZD pa so naslednje:

TOZD — FI ima na listi 21 kandidatov, od katerih bo izvoljenih 15 članov delegacije TOZD. TOZD PI ima na listi 16 kandidatov, volili jih 10. TOZD — IVET ima 10

kandidatov, od katerih bo 5 izvoljenih, TOZD — ZSE je postavila na kandidatsko listo 9 kandidatov, volili jih bodo 5, TOZD — ICL pa je postavila zaprto listo 5 kandidatov. Delovna skupnost (DS) SSP je postavila 15 kandidatov, od katerih jih bodo izvolili 10.

Po izvolitvi delegacij se bodo oblikovale za posamezne probleme, ki jih bo obravnaval zbor združenega dela na občini, konference, ki bodo izvolile nato svoje delegate za ta zbor.

V podjetju imamo torej tri konference, ki bodo dale vsakokrat po enega delegata za predstavniško Litostroja v občinsko skupščino glede na predvidena vprašanja, ki bodo na zboru obravnavana. Prvo konferenco sestavlja delegacija iz TOZD — FI, drugo konferenco sestavlja delegacija PI (10 članov) in delegacija IVET (5 članov), tretjo konferenco sestavljajo DS — SSO (10 članov) ZSE (5 članov) in LINT (5 članov).

Kdo v družbenopolitični zbor občine Šiška?

V družbenopolitični zbor občine Šiška bomo volili svoje predstavnike v krajevni skupnosti dne 31. 3. 1974.

Družbenopolitični zbor občine Šiška bo štel 30 članov, ki so jih predlagale družbenopolitične organizacije občine po naslednjem ključu:

Zveza komunistov 6 članov
Občinska konferenca SZDL 9 članov
Zveza sindikatov 8 članov
Zveza borcev NOV 4 člani
Zveza mladine 3 člani.

Kateri naši člani kandidirajo v družbenopolitičnem zboru občine Šiška? Zveza komunistov je predlagala tov. Mihaela Žilavca, Zveza sindikatov ing. Karla Arka in Marijo Šček. Za funkcijo predsednika zbora združenega dela občine Šiška je predlagan tov. Karel Gornik. Za predsednika skupščine mesta Ljubljane pa dipl. ing. Tone Kovič.

Milan Vidmar

Izpolnjevanje plana v TOZD FI

Dva meseca sta resda še prekratka, da bi na podlagi njih že prognoziral konec leta. Predstavlja pa primeren čas za opozorilo, da — ura zamujena, ne vrne se nobena. Ta pogovor pa je za začetek leta primernejši kot pa oktobra ali novembra. Torej, še deset mesecev je pred nami.

		1974													
Vrsta proizvoda	Letna proizvodnja v tonažah	Mesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
															%
Turbine	2200	83	156	250	333	474	500	583	666	750	833	916	1000		
Talni transport	1730														
Preoblikovalni stroji	1350														
Črpalke	1300														
Diesel-motorji	1200														
Žerjavi	800														
Cementarne	700														
Strojni deli	600														
Orodje	120														
Skupno TOZD FI	10000														

Stanje 28. 2. 1974.

V februarju smo proizvedli približno 500 ton finalnih proizvodov. Ta vrednost ni zadovoljiva, kajti slej ko prej bomo morali preiti na mešane količine prek 800 ton, saj se le takšne količine, pomnožene z dvanajstimi meseci približajo načrtovalni letni količini 10.000 ton. Trenutno slabši vtis delno popravita dve ugotovitvi:

- da obdelovalnica v teh »zimskih« dneh pridno obdeluje sestavne dele za končne proizvode in je v prihodnje pričakovati večjih količin in
- da je v gornjih petstotih tonah proizvodov vsebovanih 100 ton Diesel motorjev, prek 130 ton turbin, 100 ton žerjavov, itd.

To pa so proizvodi, ki vsebujejo mnogo živega dela in pa mesečne količine, ki bi nam zagotovile izpolnitev letnega plana pri teh pomembnih proizvodih, če bi mesečno proizvajali takšne količine. Istočasno pa je paziti na vse proizvode. Že iz diagra-

ma je vidno, pri katerih proizvodih zaostajamo. In če že ugotovimo zaostanek, je nujno ugotoviti, zakaj in pri katerem proizvodu. Tako nam v februarju ne sme biti vseeno, če smo pri preobliko-

valnih strojih proizvedli le 14 ton, pri letni planirani količini 1350 ton in ob še večji količini obstoječih naročil! Za manjšo realizacijo talnih transportnih sredstev in cementarn imamo zaenkrat opravičljive razloge, ki pa ne morejo trajati dolgo, če smo količine realno planirali.

Po tem krajšem komentarju si oglejmo zbirne rezultate do konca februarja, ki smo jih razvrstili po odstotkovni uspešnosti v primerjavi s celoletnim planom:

	%
žerjavi	18,1
orodje	20,0
strojni deli	19,9
Diesel motorji	15,5
turbine	12,4
črpalke	11,3
preoblikovalni stroji	9,2
cementarne	2,4
talni transport	1,9

TOZD FI — skupno 11,5

Zadovoljiv odstotek bi bil 16,6. Razlika med 11,5 in 16,6 odstotka pa predstavlja izpad prek 520 ton finalnih proizvodov. Sicer je težko potegniti ločnico med dobrimi in slabimi rezultati, toda če govorimo le številke, potem ugotovljamo dobre rezultate le pri prvih treh proizvodih, kot so navedeni v pregledu.

V. N.

Servis - TOZD

Na zboru delovnih ljudi servisa ob koncu preteklega leta je bila na podlagi ustavnih določil izražena enotna želja, da bi se ta dejavnost organizirala kot temeljna organizacija združenega dela. O tem so bili seznanjeni vsi družbeno-politični in samoupravni organi v podjetju. V sk'adu s tem je bil uveden tudi postopek predzaznambe registracije servisa, za katero je bil opredeljen tudi poslovni predmet ter podan sklep zbora delovnih ljudi iz servise dejavnosti o pristopu k samoupravnemu sporazumu te-

meljnih organizacij združenega dela.

Javno obravnavo o oblikovanju servisa kot TOZD je začel upravni odbor podjetja in predlog posredoval v razpravo temeljnim organizacijam.

Pripombe o nerazčiščenih vprašanjih so dale povod, da je predsednik delavskega sveta podjetja sklical širši sestanek predstavnikov iz TOZD, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij v podjetju in nekatere delavce iz strokovnih služb.

Na sestanku so ugotovili tehtnost oblikovanja servisa kot TOZD, ob tem pa opozorili, da je nujno izpolniti poslovnik, ki ureja razmerja med TOZD.

V servisu morajo tudi organizirati iz vrst svojih članov organizacijo zveze komunistov, zveze mladine in sindikalno podružnico. Predlog oblikovanja servisa kot TOZD pa gre v nadaljnjo javno obravnavo.

Ne da bi se spuščali v podrobnosti oblikovanja servise dejavnosti v TOZD, saj je ob izpolnitvi pogojev to ustavna pravica, pomeni sestanek, ki ga je sklical predsednik delavskega sveta podjetja, eno od oblik delovanja, ki preprečuje nepravilne informacije in v mnogočem prispeva k temu, da se stvari znotraj tovarne urejajo normalno. Čeprav o sestankih slišimo, da jih je prej preveč kot premalo, pa si takih kot je bil ta, želimo še več.

K. V.

Enaka načela — enaki cilji

(Nadaljevanje s 1. strani)

lji v podjetjih zmeraj poudarjali potrebe po poslovnem združevanju in enotnem dolgoročnejšem poslovnem usmerjanju. Na osnovi prav takih stališč je potekala več kot enoletna aktivnost strokovnih in upravnih predstavnikov naših podjetij, ki so iskali vse tiste stične točke, na katerih naj sloni poslovno trdnješe povezovanje podjetij slovenske strojegradnje. Pri tem je potrebno poudariti, da je v omenjenem času potekala ta aktivnost v skladu z realnim in politično pravilnim konceptom. Vsi udeleženci današnjega sestanka so že prejele pregled te aktivnosti. To je

tistim, kar so prinašale tako imenovane fuzije podjetij.

Naj takoj poudarimo, da je opredeljeni program realen, realen tako glede na proizvodne kapacitete ZPS, še bolj pa glede na združene strokovne kapacitete, s katerimi bo ZPS razpolagal. Tu predvsem mislimo na projektantsko-razvojne kapacitete, ki bodo osnova prihodnjim uspehom ZPS, in ki so se tudi doslej pokazale v uspešnih konkurenčnih tekmah na svetovnih tržiščih.

Pomembna karakteristika dejavnosti ZPS je usklajevalna dejavnost na vseh poslovnih področjih poslovanja. Pri tem je predvideno, da usklajevanje pripravljajo skupni kolegijski izvršilni

dil petčlanski kolegijski izvršilni organ — po domače povedano »direktorij«; en član tega organa pa bo predsednik za določeno mandatno obdobje. Torej, jasno je, da v tem našem primeru nikakor ne gre za »časne stolčke«, temveč je omenjeni organ tipično delovno telo. Vredno naše polne podpore je tudi stališče, da člani kolektivnih izvršilnih organov in drugih strokovnih teles vsaj dve leti ne morejo zapustiti svojih delovnih mest znotraj posameznih podjetij ZPS in prevzeti funkcij v organih ZPS.

To bo gotovo najboljšje jamstvo za to, da se bo naš »ZPS« v rešnici razvil v to, za kar je postavljen, ter da našo sestavljeno organizacijo združenega dela ZPS ne bo doletela usoda nekaterih združenj, v katerih so se osamosvojeni vrhovi oddvojili in izolirali od svoje baze. S pravilno kadrovsko politiko znotraj »ZPS« bomo morali prispevati k temu, da združena podjetja strojegradnje postanejo to kar želimo. Zato kaže odločno podpreti princip, da prevzamejo strokovno-vodstvene funkcije »ZPS«, lahko le člani iz podjetij, ki so člani »ZPS«; zato nikakor ni primerno dodeljevati takih funkcij tako imenovanim strokovnjakom za delo v vodstvih združenj.

Da bi naša ZPS res uspela, smo dolžni zagotoviti, da bi v vse organe »ZPS«, tako samoupravne kot tudi izvršilne in strokovne, prišli le tisti naši člani, ki so v svojem delu in delovanju že jasno pokazali, da so pripravljene delati za to, da se »ZPS« pravilno razvije v močno in družbeno utemeljeno gospodarsko celoto slovenskega gospodarstva.

Po pravilnem samoupravno-demokratskem postopku se moramo odločiti o združitvi ter izvoliti organe samoupravljanja in vodenja sestavljene organizacije združenega dela — »ZPS«. Nosilec naloge smo prav mi in naši organi ter organizacije. Bilo bi napačno, če bi našo vlogo razumeli kot neko izdvojevano vlogo pri procesu združitve, temveč je potrebno, da v svojih podjetjih mobiliziramo vse, ki so dolžni aktivno sodelovati. Tu mislimo predvsem na vodstvene, vodilne in strokovne strukture, ki so tudi doslej zelo uspešno delale na reševanju problematike s področja združitve in pripomogle, da smo danes pred zaključkom najpomembnejšega dela procesa združitve. Prepričani smo, da so prav predstavniki vodstev posameznih podjetij že doslej sproti dajali informacije o poteku priprav za združitve, ter da so v večini podjetij na naloge, ki nas čakajo, vsi pripravljene.

Naša akcija za združitve naj bi potekala istočasno v vseh naših podjetjih, zato menimo, da je potrebno določiti rokovnik za potek zaključnih faz, tako kot so ga predlagali predstavniki naših podjetij na plenarni seji dne 4. 2. 1974. Ob tej priložnosti naj poudarimo, da bo v začetku maja, če bo možnost, na dan pričetka X. kongresa ZKJ, v Trbovljah organiziran svečan podpis »Sporazuma«.

Zavedamo se, da so še številna druga podjetja strojegradnje, ko so bila seznanjena z bistvom stališč o združitvi v »ZPS«, kakor jih predvideva »Sporazum«, izrazila željo po vključitvi k »ZPS«. Zato smo mnenja, da je potrebno predstavnike družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov seznaniti s stališči, ki jih bomo sprejeli predvsem zato, ker je predvideno, da se priključitev k »ZPS« lahko izvrši le na osnovi izrecno izražene prošnje za pristop. Mnenja smo, da je najboljšje primerno, da se največji del združitve izvrši v tej sedanjih osnovnih fazi združitve.

V nadaljevanju sestanka je povzel besedo inž. Franc Pentek, ki je podal pregled doseženih rezultatov na področju združevanja v okviru ZPS.

Prvi sestanek predstavnikov proizvodne in predelave jekla ter blagovnega prometa — trgovine segajo že v mesec junij 1972, to je v čas, ko so naši najvišji po-

litični organi (CK ZKS) dali pobudo za proces povezovanja in združevanja tudi v kovinsko-predelovalni industriji.

Povezovanje na višji ravni v tej fazi razgovorov naj bi bila »Poslovna skupnost izdelave in predelave jekla«, ki naj bi povezovala vse grupacije kovinsko-predelovalne industrije, proizvajalce jekla in tudi blagovni promet — trgovino.

Takrat določeni nosilci posameznih grupacij so bili:

- TAM Maribor — nosilec grupacije za cestna in železniška vozila
- Gorenje Velenje — nosilec grupacije za belo tehniko
- Litostroj Ljubljana — nosilec grupacije za strojegradnjo
- Metalna Maribor — nosilec grupacije za jeklene konstrukcije
- ZP slov. Železarn — nosilec grupacije za izdelavo jekla.

Iz navedenega sledi, da je Litostroju bila zaupana odgovorna naloga organizirati in voditi proces povezovanja in združevanja razdrobljene slovenske strojegradnje v večjo samoupravno obliko združenega dela, ki bo tako združena sposobna nastopati ne samo v našem jugoslovanskem prostoru, temveč tudi izven naših meja.

Prvi delovni sestanek z zainteresiranimi podjetji, predstavniki strojegradnje je bil sklican 26. 1. 1973. v Litostroju. Na tem sestanku smo se v prvi vrsti dogovarjali, kako pričeti s procesom povezovanja in združevanja podjetij v okviru grupacije strojegradnje. Čeravno interes za povezovanje in združevanje pri vseh podjetjih ni bil enako velik in je bila v začetku prisotna vsaj pri nekaterih podjetjih večja rezerviranost in previdnost do celotnega procesa združevanja, verjetno celo občutek bolj politične prisile k združevanju in manj ekonomske nuje, smo si na tem prvem sestanku postavili program dela in se dogovorili, da je za naše nadaljnje delo potrebno pripraviti:

- posnetek obstoječih proizvodnih programov vseh podjetij zainteresiranih za povezovanje v okviru grupacije strojegradnje.
- prvi osnutek organizacijske sheme vseh zainteresiranih podjetij, ki naj predstavljajo obris organizacije združenega dela v okviru grupacije strojegradnje.

Četrty delovni sestanek in prvi plenarni sestanek podjetij grupacije strojegradnje je bil dne

Tovariš Manfreda iz Gostola v razpravi

26. 6. 1973 v Klavdivarju v Žireh. Ze samo dejstvo, da smo se odločili za plenarne sestanke, določili organe plenuma, strokovno-koordinacijsko komisijo, 16 delovnih skupin za analize obstoječih proizvodnih programov in delovno skupino za pravno-finančno vprašanje za pripravo osnutka samoupravnega sporazuma, pomeni tudi veliko spremembo v tem procesu povezovanja.

Ta se izraža predvsem v tem, da se že v fazi dogovarjanj moramo dobro seznaniti kaj delamo, kakšne so sposobnosti posameznih podjetij, v kakšnih poslovnih odnosih so posamezna podjetja z drugimi podjetji itd. Postavljene delovne skupine so postale nosilec dela pri analizi-ranju in razčiščevanju obstoječih proizvodnih programov, delovna skupina za pravno-finančna vprašanja graditelj prvih tez samoupravnega sporazuma, strokovno-koordinacijska skupina organa plenuma v obdobju med dvema plenaroma pa realizator zaključkov plenuma in gonilna sila — motor vseh dogajanj v procesu povezovanja in združevanja med dvema plenarnima sestankoma.

Na 3. plenarnem sestanku ZPS, ki je bil dne 4. 2. 1974 v Riko Ribnica, je bilo ugotovljeno, da sedaj sestavljajo plenum SOZD-ZPS naslednji člani:

Gostol, STT, Indos, Klavdivar, Kovinostroj, Hidrometal, Mlinostroj, Stroj-Radlje, Riko, Viator — TOZD delavnice, Monter in Litostroj. Za novega člana plenuma pa smo na tem sestanku sprejeli Metalno Maribor.

Osrednja točka 3. plenarnega sestanka so bile razprava o predloženem osnutku samoupravnega sporazuma, razprava o predloženem skupnem razvojnem in proizvodnem programu, predvsem pa tudi dogovor o postopku razprave in sprejemanja osnutka samoupravnega sporazuma po TOZD oz. OZD članov plenuma ZPS.

Plenum je v načelni razpravi osnutek samoupravnega sporazuma ugodno ocenil. Vgrajeno samoupravno organizacijo predstavljajo Skupščina ZPS, kot najvišji samoupravni organ ZPS in kolegijski izvršilni odbori kot izvršilni organ skupščine. Najvišjo upravno organizacijo pa predstavlja »direktorij« oziroma kolegijski poslovodni organ kot izvrševalec — realizator sprejetih zaključkov na skupščini ZPS ali njenih kolegijskih izvršilnih organov oz. tudi organ, ki pripravlja s svojimi ad hoc postavljenimi strokovnimi timi ali službami in administrativnimi delavci vse potrebne materiale za navedene samoupravne organe. Z nekaterimi dopolnitvami je bil osnutek samoupravnega sporazuma sprejet za nadaljnjo razpravo po TOZD in OZD članov ZPS.

Predloženi predlog skupnega razvojnega in proizvodnega programa ZPS je rezultat skupnega dela delovnih skupin in strokovno-koordinacijske komisije in ga je plenum sprejel kot ustrezen material in osnovo za vsklajevanje proizvodnih programov pri načrtovanju dolgoročnih skupnih razvojnih in proizvodnih programov ZPS.

Poznana ocena, da procesi povezovanja in združevanja podjetij vodijo tudi k višji stopnji organiziranosti poslovanja, v celoti velja tudi za razdrobljeno strojegradnjo. Združiti v prvi vrsti tako razdrobljeno strojegradnjo, organizirati ekonomičnejšo in rentabilnejšo proizvodnjo, sposobno pojaviti se v konkurenci s svojimi proizvodi, predvsem pa z opremo za kompleksna postrojenja in objekte (inženiringi) na domačem jugoslovanskem prostoru, predvsem pa na inozemskem tržišču, so dolgoročne pa vendar realne ambicije in cilji našega procesa povezovanja v okviru ZPS. Da pa bomo te naše cilje čimprej tudi ustvarili, je potrebno z organizirano dolgoročno poslovno politiko doseči naslednje:

- pristopiti in realizirati usklajevanje proizvodnih programov;
- izločiti iz skupnih proizvodnih programov manj akumulativno proizvodnjo in pri načrtovanju skupnih razvojnih in proizvodnih programov uvajati novo, bolj akumulativno proizvodnjo;
- organizirati specializacijo proizvodnje in specializirana podjetja za določene proizvode, skupine proizvodov ali samo sklopov proizvodov;

(Nadaljevanje na 5. strani)

Delovno predsedstvo na sestanku predstavnikov združenih podjetij strojegradnje (Foto V. P.)

plod stališč, ki smo jih vselej zastopali in ki se kažejo predvsem v tem, da je politično pravilno le tisto združevanje, kjer poprej v neposrednih medsebojnih stikih zainteresirani vsestransko analizirajo in opredelijo skupne interese, ki jih po poslovni združitvi pričakujejo. To načelo se v določenem smislu razlikuje od številnih drugih primerov in poskusov, po katerih so potekali procesi nekaterih drugih poslovnih združenj.

Nekaj vej slovenskega gospodarstva je že opravilo formalne združitve (kemična in nekatere druge veje), zato včasih dobimo vtis, da pri združevanju strojegradnje zaostajamo. Naša medsebojna dosežanja dejavnosti in rezultati pa govorijo, da temu ni tako. Doseženi rezultati in dogovori so odraz vsestranskih interesov naših podjetij in doseženi so brez kakršnihkoli pritiskov, vmešavanja itd., zato je njihova vrednost toliko večja.

Osnutek samoupravnega sporazuma ZPS temelji na družbenopolitičnih izhodiščih, ki so zapisana v novi ustavi in v dokumentih ZKS in ZKJ; predvideva združitve predvsem določenih delovnih organizacij slovenske strojegradnje. Pri tem je potrebno takoj opozoriti na dejstvo, da so v »Osnutku« našete le tiste delovne organizacije, ki so od začetka pa doslej najbolj aktivno sodelovale v pripravah za združitve.

Osnutek sporazuma je sestavljen tako, da se v njegov okvir lahko vključi sleherni podjetje slovenske strojegradnje, ki ugotovi, da znotraj tako opredeljenega podjetja lahko najde svoj prostor in se tudi zavestno odloči za vključitev v novo sestavljeno organizacijo združenega dela. Bistvena politična postavka Osnutka sporazuma je tudi načelo, da član organizacije ZPS postane tista TOZD ali združenje TOZD, katere delavci jasno izrazijo voljo o združitvi in se strinjajo z načeli in vlogo ZPS.

Prav tako moramo poudariti, da je sleherni TOZD znotraj ZPS zagotovljena samostojnost v vseh ozirih, ki so ustavno predvideni, kot so vprašanja sredstev, delitve, poslovnih odnosov s tretjimi osebami in podobno. Najpogostejša ovira integracije v preteklosti je bila prav bojazen, da izgube samostojnost, bojazen, da lastnih delovnih rezultatov ne bi bilo, skratka bojazen pred vsem

organi, usklajevanja sama pa skupni organ vseh združenih podjetij. Tudi tako je dosežen politični princip dogovarjanja in sporazumevanja o skupnih pomembnih vprašanjih.

Iz Osnutka sporazuma in določil o skupnih službah ZPS je prav tako razvidna konstruktivna značilnost združitve v ZPS. Poznamo primere združenih podjetij, ki so za upravljanje in strokovno usmerjanje združene organizacije skoraj v pravilu predvidela posebno upravljalno strukturo na ravni združenja. V našem primeru predstavlja skupne službe le skupni sekretar — torej ena sama oseba. Vsa dejavnost za ZPS bo mogla potekati znotraj že obstoječih strokovnih služb.

Osnutek sporazuma ZPS so prešla vsa podjetja, za katera je že poznano, da imajo namen pristopiti v ZPS. Že našeti primeri govorijo, da je zasnova združevanja slovenske strojegradnje politično pravilno opredeljena, da je odraz resničnih interesov delavcev v »ZPS«, kakor tudi splošnih družbenih in političnih interesov.

Še več — vsa dosedanja dejavnost v pripravah za združitve v ZPS in sam Osnutek sporazuma predstavlja realno osnovo za skorajšnjo formalno poslovno združitve. V tem delu procesa torej stopa v ospredje vloga družbenopolitičnih in samoupravnih faktorjev. Potrebno je pravilno oceniti prehojeno pot ter biti tolmač interesov lastnih TOZD v »ZPS«, kajti uspešna združitve bo dosežena takrat, ko bo na pobudo in ob še posebno aktivni vlogi družbenopolitičnih predstavnikov in drugih struktur v naših podjetjih sleherni sodelavec spoznal cilje in interese ZPS.

Ko govorimo o osnovnih principih, na katerih sloni pripravljeni »Osnutek sporazuma ZPS«, ugotavljamo, da so v »Sporazumu« pravilno vključena politična stališča do problematike poslovnega združevanja. Morda je prav, da kot predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov znotraj ZPS razpravljamo in tudi podpremo vse tiste ideje in stališča, ki še niso formalno zapisana v dokumentih, so pa taka, da s svojo vsebino prispevajo k utrditvi prepričanja o pravih ciljih in name-nih našega združevanja. Tako je vredno posebnega poudarka načelo, po katerem bo »ZPS« vo-

Daleč si, domovina

(Nadaljevanje)

Leto 1973 je že daleč za nami. Ob takih priložnostih radi delamo načrte za naprej, pa na uspehe preteklega leta se tudi radi ozremo. Tudi v He Kamburu bi radi pregledali uspehe v letu 1973, kaj smo naredili, smo bili uspešni, smo zadovoljni z uspehi? Dobro opravljeno delo vpliva novo voljo do dela, kar pa se tiče dela v preteklem letu, lahko ugotovljamo, da smo v preteklem letu poželi kar precej uspehov. Vse resda ni bilo tako, kot smo si vsi želeli, seveda so bile objektivne težave, ki se jim nismo mogli izogniti. Ena glavnih je prepočasna dostava opreme za gradbišče. To seveda ni nič čudnega, saj je od Litostroja do nas zelo dolga pot, pa še okoli vse Afrike je treba pluti, to pa traja najmanj dva meseca. Naslednja težava je nastopila zara-

Ing. Silvan Štokelj

di težav naše proizvodnje, ki ji zaradi tesnih rokov ni uspelo pravočasno poslati opreme; tu naj ponovimo, da je dolgotrajna plovba omogočila predvideno pravočasno dostavo materiala. Kot tretja, morda največja težava, pa je bilo počasno delo gradbenikov, o katerih smo že pisali, da sonas prav povsod ovirali s svojim počasnim delom.

Prepričani smo, da bi bil investitorjev strah, češ da bi moral čakati na našo opremo, popolnoma odveč, saj upamo, da bomo svoje delo opravili prej kot druge družbe. Naši uspehi so sicer v veselje Kenijcev, prav gotovo pa ne gredo v račun gradbenikom.

Upamo, da bomo tudi v letu 1974 želi uspehe, najbolj pa si želimo uspešnega zagona turbin in kasnejšega uspešnega obratovanja. Čas nam tu v Kamburu beži neverjetno hitro. Kdorkoli bi mislil, da nam je dolgčas, bi se zelo zmotil, saj nam enostavno zanj primanjkuje časa. Medtem ko je naša domovina zaradi zime močno spremenila svojo podobo (no, letos pač tega ne moremo trdit), je ostala kenijska dežela lepo zelena. Zaradi skoraj nespremenljene narave čez vse leto bi prav gotovo čutili monotonost in dolgočasje, toda zaradi deljenega delovnega časa, nadurnega dela in končno tudi življenja v klubu v večernih urah pač ne čutimo dolgočasje. Seveda si sem ter tja, takrat ko nismo preveč utrujeni, privoščimo kakšno urico branja; še največkrat se lotimo take knjige, ki nam pomaga do večjega znanja angleščine.

Smo že krepko v sušni dobi, ki bo trajala vse do meseca marca, ko pričakujemo prvo deževno dobo, ki je praviloma bolj mokra od druge. Januarsko vreme je čudovito. Noči so jasne, nebo prekrasno, kot v pravljici, vse poino je zvezd, ki so mnogo bolj čiste in svetlejšje kot pri nas, kjer jih zaradi umazanije v zraku ne moremo videti tako kot tu v Afriki. Prav sedaj so dnevi najbolj vroči, ozračje pa je tako čisto, da nas vsakodnevno opazovanje Mount Kenije iz Kamburu prav navdušuje. Sneg na Mount Keniji je prav gotovo velika zanimivost teh krajev, saj je vrh Mount Kenije domala na sami črti ravnika.

V začetku decembra so nam poslali zadnji in to tretji kroglični zasun ter s tem tudi zadnji del težkega tovora za HE Kamburu. Oprema, ki so jo poslali iz Litostroja v začetku novembra, je prispela na teren sredi januarja. S tem je bila dobava opreme za HE Kamburu v glavnem končana, saj sta bila odposlana dva regulatorja turbine, tri avtomatike zasunov ter vsa električna oprema, ki jo dobavlja Litostroj. Omenjeno opremo moramo kar se da hitro vgraditi, saj smo z dobavo krepko v zamudi. Montažna dela potekajo v glavnem normalno, seveda če odštejemo manjše ovire, ki nam jih postavljajo gradbeniki. Trudimo se, da bi kompletirali tisto opremo, za katero imamo določene roke v najbližji prihodnosti in za katere imamo določene bonuse oziroma penale. Predvidevamo, da bi se morala prva turbina zavrteti v za-

četku maja, seveda bo pred tem potrebno vse temeljito preskusiti.

7. decembra 1973 so na jezu zaprli vodo s segmentnimi zapornicami in od takrat se polni jezero Kamburu. Pred dnevi je imela Metalna iz Maribora še mnogo dela, saj so morali usposobiti zapornice za primer velikih voda v deževni dobi, do katerih pa tako v drugi, kot v prvi dobi, sploh ni prišlo. S pridobitvijo novega jezera so tudi povodni konji in krokodili prišli do večjega življenjskega prostora. Ob prvi zajezitvi reke Tane so se po dvodnevem odcejanju vode pokazale črne skale, na vsej dolžini, okoli 30 km daleč vse do jezera. V del struge, ki je trenutno suh, bodo spustili del vode, zato da ne bi divjad, ki tam živi, trpela žeje. Bližina vode privlači med večno zelenim tropskim drevjem tudi opice, voda, ki že čaka na turbine, je bila ujeta že zelo zgodaj, predvsem zato, ker bi se zaradi sušne dobe lahko pripetilo, da bi ostale turbine brez vode. Energijo vode, ki jo bodo ustvarile turbine in jo s pomočjo generatorjev spremenile v električno, bodo do mesteca Embu ter še naprej v Nairobi pošiljali po daljnovodu, ki so ga medtem že zgradili.

O dolgi poti opreme od Litostroja pa vse do rok monterjev, smo že pisali. Morda bi bilo zanimivo to pot še podrobneje opisati. V Litostroju nalože opremo ali na tovornjake, specialne prikolice ali pa na železniške vagonce, nakar to opremo v pristanišču nalože na tovorno ladjo. Tu je seveda potrebno preveriti, če je tovor pravilno naložen. Ko ladja zapusti pristanišče, odpluje iz Jadranskega morja prek Sredozemskega morja skozi ožino Gibraltar, kjer zapljuje v Atlantik. Od tu potuje ladja naprej ob vzhodni obali Atlantskega oceana, oziroma vzdolž zahodne obale Afrike mimo Kanarskih otokov ter mimo Gvinejskega zaliva ter do rta dobrega upanja, kjer zaplavlja v Indijski ocean. Odtod naprej, pluje ladja po zahodnem delu Indijskega oceana oziroma ob vzhodni obali Afrike mimo Madagaskarja do Mombase v Keniji. Mombasa ima naravno pristanišče, kar je velika prednost. Kraji ob vzhodnoafriški obali so namreč zaradi koralnih grebenov le težko dostopni. Mombasa je mesto na polotoku, ki je s celino povezano le z zelo ozkim pasom kopnega na eni strani, na drugi strani pa s pontonskim mostom, ki pelje v četrt Nyalu, kjer stanujejo pretežno le belci. Tu se razprostirajo izredno lepe plaže s številnimi luksuznimi hoteli. Ta četrt ni standardno naselje z navadnimi ulicami, pač pa se vsepovsod šopirijo hišice različnih slogov. Skoraj vse so obdane z naravnim, večno zelenim oko-

ljem, kjer uspevajo kokosove palme in drugo tropsko sadno drevje. Ker je bilo mesto Mombasa od nekdanje zelo primerno za pristajanje ladij, so ga osvajali že Portugalci in Arabci. Posledice tega osvajanja so vidne še danes. Za Portugalci so ostale sicer le še ruševine utrdb, ki so sedaj že lepo restavrirane.

Te utrbe so branile sovražnim ladjam vstop v zaliv, arabski sledovi so mnogo bolj vidni, saj je del mesta precej na gosto naseljen s potomci Arabcev. Seveda je ta del mesta popolnoma drugačen kot predel, kjer prebivajo belci. Belo četrt sicer lahko vsak obišče, vendar je tako daleč od mesta, da je bolj revnemu prebivalcu Mombasa obisk čudovitih plaž precej otežen.

Taka plaža je dolga več kilometrov in široka več kot 100 m, rob plaže pa krasi različne palme in zimzelene rastline.

V Mombasi živi 12.000 belcev, ki imajo domotožje po Evropi, toda mnogo je takih, ki tu žive mnogo bolj razkošno in luksuzno kot v Evropi. Glede domačega prebivalstva naj povemo, da so domačini zelo pomešani z indijskimi priseljenci, ki so prišli sem v času, ko so Angleži osvajali Kenijo. Lahko trdimo, da je na vsakem koraku čutili napredek, ki si ga vsi domačini tako želijo. Razen pripadnikov plemena Masai, ki prihajajo v mesto še v svojih starodavnih nošah in ki žive še življenje nomadov, takšno kot so živeli še pred tisoč leti, v mestu skorajda ne vidite slabo oblečenega človeka. Mladi fantje in dekleta se nosijo zelo po modi, vsepovsod se trudijo, da bi tujcu ustregli tako v hotelu, trgovini, vsepovsod. Večkrat me obide misel, češ škoda, da pri nas ni tako. V nasprotju s tem načinom življenja pa je življenje v tistem delu mesta, kjer žive Arabci, za katerega lahko trdimo, da je tak, kot bi se pri njih ustavljal. Morda je temu kriva muslimanska vera in njeni zakoni.

Mnogo žensk je odetih v nemočno črna oblačila, ki segajo do tal, precej jih pa še skriva svoj obraz, čeprav je povsod opaziti velik napredek civilizacije. V tem delu mesta, lahko srečaš celo moške, ki imajo poleg dolgih belih oblačil tudi bela pokrivala, kar naj bi bila nekakšna arabsko-indijska noša. Ves ta predel mesta je zelo star in je zato brez kanalizacije, odpadne vode tečejo po odprtih kanalih, ki povzročajo obupen smrad, ki pa nikogar ne moti. Prav presenečen pa sem bil, ko sem opazil, da so v tistem delu, kjer žive zamorci, ljudje mnogo bolje in bolj čisto oblečeni kot v drugih revnejših četrtih.

Ob tej priložnosti naj še povem, da je Kenija znana po tem, da je kaj dobro urejena, saj se

Transport krogličnega zasuna v dostopni predor. Predor je bil komajda dovolj velik za tolikšen tovor.

črni del Afrike dobro zaveda, da se morajo čimprej izkoptati iz tisočletne revščine in zaostalosti.

Če govorimo o Mombasi, moramo pripomniti, da tam megle sploh ne poznajo. Nebo je vedno kot umito, lepa plaža z izredno toplim morjem, vse to privablja prav v tem času sem izredno mnogo turistov. Če slučajno prebivate v hotelu, se vam zdi, kot bi bili kje v Evropi, saj najpogosteje slišite nemščino in italijanščino. Za vse je dovolj lepega vremena. Domačini se vedno bolj zavedajo pomembnosti turizma kot gospodarske panoge, zato vsepovsod naletite na reklamo za obisk tega ali onega nacionalnega parka, izrednega ribolova med koralni itd. Turističnih agencij, kjer dobimo vseh vrst obvestil, kar mrgoli. Za turiste je še posebno mikaven obisk Tsavo parka, ki je eden največjih na svetu. Ta park se razprostira vzhodno in zahodno od lepe ceste, ki pelje iz Mombase v Nairobi. Tsavo park meri kar 20.720 m². V njem živi veliko število slonov, žiraf in ostale afriške divjadi. Poleg tega parka, turisti najraje obiskujejo Mount Kilimandjaro ali po njihovo Uhuru, kar pomeni hrib svobode. Čeprav je vrh

Kilimandjaro v Tanzaniji, to za turiste ne pomeni posebnih ovir, saj imata Kenija in Tanzanija tesne stike prav v turizmu. Mombasa je povezana z ostalim svetom tudi z letalskimi progami. Letališče, ki je že starejšega datuma, sedaj obnavljajo, tako da bo sposobno sprejeti tudi najmodernejša in največja letala. Mombasa bo z Tanzanijo povezana z lepo asfaltno cesto, ki pelje proti jugu. Cesta, o kateri smo že govorili, deli Tsava park na dva dela, je prav tista cesta, po kateri so nam poslali vso opremo za HE Kamburu. Ta cesta pelje mimo Nairobija, tam pa je zgrajen obvoz vse do gradbišča HE. Spet smo na gradbišču, zato naj si za konec opisovanja poti naše opreme, samo še zaželimo, da bi bilo naše delo uspešno in da bi bila čimprej in čimbolj kvalitetno zmontirana ter da bi zagon elektrarne in njeno obratovanje potekalo brez težav.

Počutje vseh članov ekipe je odlično. Le od časa do časa se kdo od nas spomni na naša, sicer letos le bolj slabo zasnežena polja, kjer bi užival lepo belih poljan. Ti užitki pa bodo toliko slajši takrat, ko se bomo po uspešnem delu srečno vrnili domov.

DOBRE NOVICE IZ

Delo na delavniški dokumentaciji

Zmogljivosti projektive HE več kot polno zaseda pripravlanje delavniške dokumentacije za naročila, ki so prišla v hišo v prvih mesecih letošnjega leta.

Med njimi sodijo po obsežnosti in vrednosti na prvo mesto 4 Francisove turbine po 70.000 kW z vso pomožno opremo za HE OHAU-A v Novi Zelandiji, s katerimi se Litostroj nezadržano vključuje med svetovne proizvajalce strojne opreme za hidroelektrarne. Na to naročilo smo lahko upravičeno ponosni, saj smo zmagali z odlično tehnično zasnovano opremo v hudi konkurenčni borbi s svetovno elito in celo cenejšimi ponudniki.

V pogledu pridobivanja referenc je izrednega pomena tudi naročena oprema za 4. agregat HE MOSTE, ki bo pomenila prvo v Jugoslaviji konstruirano, izdelano in montirano črpalno turbino ter hkrati preizkusni stroj za načrtovano veliko prečrpavalno hidroelektrarno na Pohorju, ki bo s 3 agregati po 100 MW z viškom nočne energije dvigala vodo iz Drave v 400 m višje ležeče umetno jezero na Pohorju in s pomočjo te »skladiščne« energije pomagala pokrivati dnevne konice.

Dobršen del zmogljivosti projektive HE je vprežen v naročilo 2 turbin po 16.675 kW in pomožne opreme za HE GAZIVODE v avtonomni pokrajini Kosovo in Metohija, in ki sodi v energetske sistem Ibar-Lepenac. Na razmerno nizkem padcu 87 m predstavlja turbini kljub majhni moči kar zajetna stroja.

Če k vsemu temu dodamo, da pripravljamo hkrati dokumentacijo za HE SREDNJA DRAVA II, ki

bo opremljena z 2 Kaplanovima turbinama po 60.000 kW, potem je resnica o polni zaposlitvi projektive HE več kot potrjena. Turbinska oprema za to novo dravsko elektrarno bo presegala po vrednosti vse doslej sklenjene posle s turbinskega področja. Navajamo jo na poslednjem mestu, ker pogodba za dobavo opreme še ni podpisana, pa čeprav smo neposredno pred tem aktom. Doslej je bil dosežen sporazum o pripravi dokumentacije.

Mnoga drobna naročila

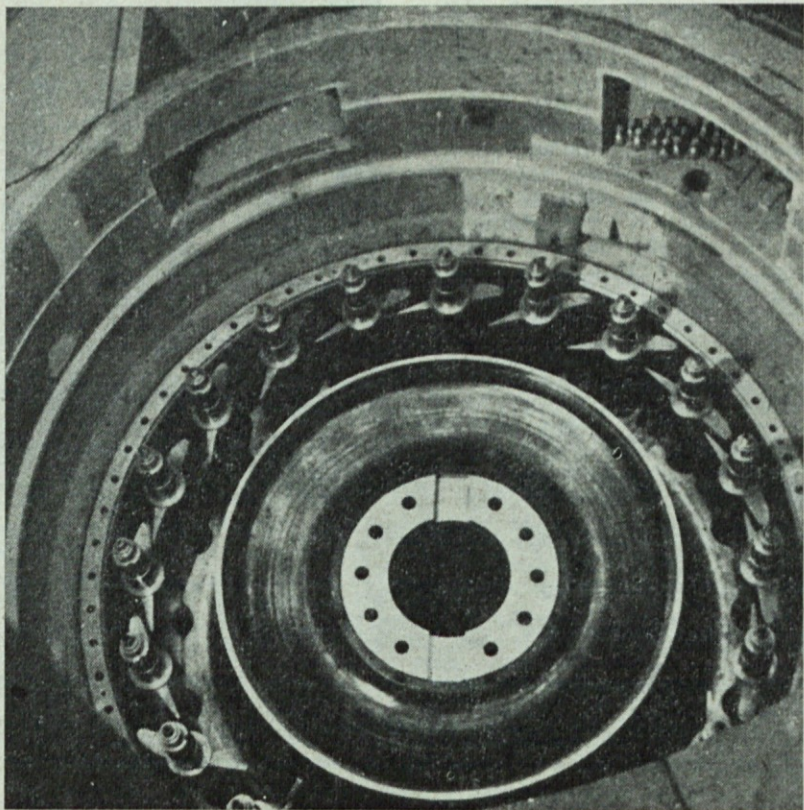
Navajeni smo prešteti le naročila za nove hidroelektrarne. Pri tem pozabljamo, da tudi manjša naročila prinašajo podjetju lepe denarce, projektivi pa obilico dela. Sem sodijo npr. samostojne dobave cevnih zapiral, kot sta 2 loputi 1.600 mm premera za namakalni sistem BOU HEURTMA v Tunisu in loputa 4.600 mm premera za namakalni sistem CHIRA PIURA v Pureju ter tekoča naročila rezervnih delov za opremo naših dosedanjih hidroelektrarn.

Naročilo na pragu

Naročila za 2 Francisove turbine po 6.250 kW z vodoravno gredjo za novozelandsko HE KARIOI sicer še nimamo v žepu, ocenjujemo pa lahko z veliko verjetnostjo, da ga v kratkem dobimo. Razgovori s konsultantsko tvrdko Mandeno, Chitty and Bell v Aucklandu so uspešno zaključeni. V teku so še razčiščevanja nekaterih tehničnih vprašanj, ki so nastala zaradi naknadne spremembe v projektu.

Posegamo po novih trgih

S ponudbo za HE CRYSTAL kar uspešno posegamo po trgu

Montaža vodilnega agregata in rotorja prve turbine v HE Kamburu

Kako priti do stanovanja

(nadaljevanje)

Kakor sem že omenila v svojem prejšnjem sestavku, so bila z resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva postavljena osnovna izhodišča bodoče stanovanjske politike SR Slovenije. Skladno z novosprejetimi ustanovnimi načeli iz ustavnega dopolnila XXXIII se stanovanjsko gospodarstvo razglašajo za dejavnost posebnega družbenega pomena, vanj pa postopoma čedalje bolj uvajamo ekonomske odnose. Posledica tega je zahteva, da delovni ljudje in občani morajo za reševanje svojih stanovanjskih potreb skrbeti predvsem z lastnimi sredstvi, pri čemer pa jim družba po načelu solidarnosti zagotavlja določeno materialno podporo.

Ob uveljavljanju ekonomskih odnosov v stanovanjsko gospodarstvo pa je zaradi realne ocene socialnih in ekonomskih pogojev potrebno ustrezno zaščititi določene kategorije občanov z nižjimi osebnimi dohodki, ki si sami ne morejo rešiti stanovanjskega vprašanja.

Izraz teh načel je tudi Zakon o programiranju in financiranju stanovanjske graditve, ki je sestavni del nove stanovanjske zakonodaje. V skladu z imenovanim zakonom delovni ljudje in občani financirajo stanovanjsko graditev z lastnimi sredstvi, denarnimi sredstvi organizacij združenega dela in z denarnimi sredstvi družbene skupnosti.

Delovni ljudje in občani gradijo, kupujejo ali rekonstruirajo že obstoječe stanovanjske hiše z lastnimi denarnimi sredstvi ter s pomočjo sredstev organizacije združenega dela, občine in poslovnih bank v obliki stanovanjskega posojila.

Delovne in druge organizacije morajo v skladu z zakonom o financiranju in programiranju stanovanjske graditve s samoupravnim sporazumom določiti najnižji odstotek sredstev za razširjeno reprodukcijo stanovanjskega gospodarstva. Na območju ljubljanskih občin znaša ta najnižji dogovorjeni prispevek 6% od bruto osebnega dohodka.

Občinska skupščina z odlokom predpiše obvezen prispevek za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, ki se zbira v solidarnostnem stanovanjskem skladu. Ta prispevek znaša na območju ljubljanskih občin 30% stanovanjskega prispevka.

Po načelu solidarnosti in vzajemnosti združujejo delovne in druge organizacije del sredstev stanovanjskega prispevka pri po-

slovnih banki kot vezana sredstva za kreditiranje stanovanjskega gospodarstva. Na podlagi družbenega dogovora med organizacijami, občino in občinskimi sindikalnim svetom znašajo vezana sredstva na območju ljubljanskih občin 25% stanovanjskega prispevka.

Delovni ljudje v organizacijah določajo na podlagi svojega pro-

Velike gradnje, dobri obeti (Foto J. J.)

PROJEKTIVE HE

Združenih držav Amerike! Vse tako kaže, da je naša Francisova turbina za 29.000 kW, ki smo jo ponudili za omenjeno elektrarno v zvezni državi Colorado napravila zelo dober vtis. Investitor že zahteva bančno garancijo in kliče naše predstavnike na razgovore.

Ob pisanju tega poročila ima Litostroj svoje predstavnike na razgovorih v Grčiji, kamor dolejš se nismo pošiljali svojih ponudb. Pogajajo se o turbinski opremi za HE POURNARI, ki bo opremljena s 3 Francisovimi turbinami po 118.000 kW na padcu 79 m in za katero smo izdelali ponudbo letos v februarju. O uspehu ali neuspehu bomo poročali kasneje.

Priprava novih poslov

Prenehanje pripravljanja ponudb — čeprav samo začasno — bi čez nekaj mesecev pretrgalo dotekanje novih naročil. Zato moramo kljub obilici drugih obveznosti imeti nekaj zmogljivosti projektive na voljo za nove ponudbe.

Tako npr. prav sedaj pripravljamo ponudbo za Francisovo turbino 180.000 kW z vso pomožno opremo za HE DARTMOUTH DAM v Avstraliji, ki bo za proizvodnjo električne energije uporabljala vodo namenjeno namakanju polj v državi Victoria. Z investitorjem smo prišli v stik in se predstavili že prej, tako da bo našo ponudbo prišteval med ponudbe drugih priznanih dobaviteljev.

V Litostroju se oglašajo tudi naši domači investitorji, ki jih pomanjkanje električne energije sili v gradnjo novih elektrarn. Tako smo imeli pred tedni razgovore o obnovi ponudbe za 2 Francisovi turbini po 144.000 kW

za HE GRADEC, ki bo imela 2 Kaplanovi turbini po 30.000 kW.

Kaj bo prinesla prihodnost?

Pričakujemo naval nadaljnjih vprašanj iz Jugoslavije in inozemstva, saj je energetska kriza spodbudila k razmišljanju o izkoriščanju še prostih hidroenergetskih virov tako naše kot tuje projektantske ustanove in investitorje.

Upravičeno trdimo, da se vračamo v dobo, ko bo turbinska proizvodnja Litostroja dosegla tisti pomen in obseg, kot ga je imela v prvem desetletju obstoja podjetja. Brez prenosa pogodbenih obveznosti iz prejšnjih let bo treba v letu 1975 na osnovi novo pridobljenih naročil dobaviti okrog 2.000 ton turbinske opreme, v letu 1976 pa 800 ton. Če tej zadnji številki dodamo HE BOCAC, HE TIKVEŠ II, HE KOZJAK in HE ZAKUČAC, katerih oprema bo morala biti po sedanjih načrtih dobavljena v letu 1976, potem se utegne količina turbinske opreme, ki jo bo moral Litostroj izdelati v tem letu, povzpeti prek 4.000 ton.

Projektiva HE se na ta »boom« pripravlja in povečuje svoje kapacitete. V naslednjih tednih bo zaposlila 12 novih inženirjev in tehnikov, ki bodo že lahko prispevali svoj delež strokovnega znanja opremi, dobavljeni v letu 1976 in kasneje.

Vest pred zaključkom redakcije

Naročilo za HE CRYSTAL v ZDA je dobljeno! Pogodba je stopila v veljavo 16. marca marca 1974, količina turbinske opreme, ki jo bo moral Litostroj dobaviti v prihodnjem letu, je povečana za 62 ton.

L. Solc, dipl. ing.

grama reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev del sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo. Ta sredstva vlagajo v sklade skupne porabe. Program reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev, ki so jih po zakonu dolžne sprejemati tako občine, kakor tudi delovne in druge organizacije, praviloma sprejemajo za dobo petih let.

Delovne organizacije morajo s svojim splošnim aktom določiti merila ter pogoje, ki jih morajo izpolnjevati prosilci najemniških stanovanj oziroma posojil. Pri določanju posojilnih pogojev morajo organizacije upoštevati načelo, da posojil ne morejo dajati pod ugodnejšimi pogoji, kot jih

Enaka načela - enaki cilji

(Nadaljevanje s 3. strani)

- smotrno koristiti dosežke unifikacije, tipizacije in standardizacije;
- doseči in organizirati delitev dela, kjer nam to narekujejo proizvodne možnosti;
- koordinirati nova investicijska vlaganja, predvsem pri modernizaciji strojne opreme.

Po razlagi inž. Pentka se je razvila razprava, kjer je predstavnik Gostola iz Nove Gorice omenil možnost regionalnega združevanja, ki je prav gotovo tudi v naših pogojih gospodarjenja zaželeno in potrebno. Pripomnil je tudi, da morda ni najbolj pametno kar na vrat na nos opuščati nerentabilno proizvodnjo, saj bi najprej kazalo proučiti vzroke, zakaj je do takega stanja prišlo — morda zaradi konkurence, morda zaradi zamrznitve cen, splošne inflacije itd.

Iz Metalne, Maribor, sta se oglašila dva govornika. Prvi,

nudijo poslovne banke za kreditiranje stanovanjskega gospodarstva in so z zakonom točno predpisani.

Sredstva, ki se zbirajo v solidarnostnih stanovanjskih skladih so namenjena za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in sicer za delno kritje stannarin občanom z nižjimi dohodki, za kreditiranje gradnje najemniških stanovanj ter za reševanje stanovanjskih problemov določenih kategorij občanov (občani z nižjimi dohodki, upokojeanci, mlade družine). To področje je natančneje regulirano z zakonom o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu, o katerem bom več napisala prihodnjič.

Poslovne banke kreditirajo stanovanjsko graditev iz namenskih vlog varčevalcev, organizacij združenega dela, iz vezanih sredstev, ki jih organizacije združujejo po družbenem dogovoru ter iz sredstev odpravljenih občinskih stanovanjskih skladov. S temi sredstvi samostojno razpolagajo vlagatelji na podlagi družbenega dogovora, ki so ga sklenile Zveza sindikatov Slovenije, gospodarska zbornica SR Slovenije, skupnosti slovenskih občin, SR Slovenija ter združenje poslovnih bank in hranilnic Slovenije. Pogoje za uporabo teh sredstev določa pravilnik o gospodar-

TOZD	Individ. gradnja	Nakup stan.	Skupaj
PI	5	—	5
FI	8	7	15
SSP	2	4	6
IVET	1	—	1
Skupaj	16	11	27

Poprečni znesek posojila je za individualno gradnjo znašal 43.000 din, za nakup standardnega stanovanja v etažni lastnini pa je znašal poprečni znesek posojila 85.000. Ker se zavedamo, da s sredstvi stanovanjskega prispevka, ki ostane delovni organizaciji za samostojno razpolaganje, ne moremo pokriti vseh potreb, je možnost pridobiti dolo-

jenju z združenimi sredstvi za usmerjeno, organizirano in programirano stanovanjsko graditev.

Pri določanju teh pogojev so upoštevali načelo, da so od ugodnejših posojilnih pogojev upravičeni tisti prosilci, ki gradijo ali kupujejo stanovanja v okviru občinskih programov stanovanjske graditve ter v mejah stanovanjskih standardov. Pri določanju pogojev je potrebno upoštevati tudi socialno stanje prosilcev. Iz teh sredstev lahko pridobijo posojilo delovne in druge organizacije, ki združujejo svoja sredstva v banki, ter delavci, in sicer za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj v etažni lastnini, gradnjo individualnih stanovanjskih hiš itd. Posojila dodeljujejo na podlagi natečajev.

Na podlagi drugega natečaja, za dodelitev stanovanjskih posojil iz navedenih sredstev so nekateri člani našega kolektiva že pridobili posojila za nakup stanovanja v etažni lastnini oz. za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš. Od 43 prosilcev za dodelitev stanovanjskega posojila, ki so se prijavili na natečaj, je prejelo posojilo 27 članov našega delovnega kolektiva v skupnem znesku 1.635.000 din. Pregled po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela je naslednji:

TOZD	Individ. gradnja	Nakup stan.	Skupaj
PI	5	—	5
FI	8	7	15
SSP	2	4	6
IVET	1	—	1
Skupaj	16	11	27

čena denarna sredstva iz teh virov še toliko pomembnejša. V prihodnjem pa bom nekoliko obširneje spregovorila o možnostih, ki nam jih nudi solidarnostno reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev in občanov s posebnim poudarkom po stanovanjskih potrebah mladih delavcev in delavcev z nižjimi dohodki.

H. C.

Kaj bomo obravnavali v prihodnjem mesecu

Velika dejavnost, ki je bila v podjetju ob sprejemanju samoupravnih aktov podjetja, vključno s statuti TOZD, še ni prenehala. Pred nami je še vrsta aktov, o katerih bomo razpravljali odnosno sklepati in jih potrjevali v delavskih svetih TOZD ali podjetja, nekateri pa na zborih delovnih ljudi v TOZD.

- Uveljavljanje delegatskega sistema, kot ga predvideva nova ustava bo zahtevalo od nas mnogo večjo aktivnost ter sodelovanje slehnernega upravljalca pri snovanju in odločitvah na vseh nivojih. Za orientacijo vam prikazujemo pregled samoupravnih aktov, ki so že, ali pa bodo v kratkem predmet razprav in odločanja v podjetju:
- Samoupravni sporazum »Združenih podjetij strojogradnje«
 - Predlog za spremembo amortizacijskih stopenj za leto 1974
 - Izvedenke za kalkulacije
 - Režija — dodatek k gospodarskemu računu
 - Predlog finančnega sporazuma med TOZD
 - Normativi nedokončane proizvodnje
 - Formiranje arbitražne komisije
 - Sistematizacija delovnih mest
 - Predlog o formiranju skupnega fonda TOZD pri UO za razne vloge in prošnje
 - Pravilnik o pospeševanju inventivne dejavnosti
 - Predlog družbenega dogovora in sporazuma o programih in sredstvih za skupno in splošno porabo v Ljubljani v letu 1974
 - Proračun občine Ljubljana—Šiška za leto 1974.

V. M.

Predsednik mladinske organizacije Janez Elikan iz Litostroja je ugotovil, da so udeleženci posvetovanja sorazmerno mladi. V Litostroju so se o integracijskih gibanjih mnogo pogovarjali in ocenjevali uspešnost in neuspešnost teh gibanj. Ugotovili so, da je treba krog zainteresiranih podjetij čim bolj razširiti, prav tako bi morali dajati večji pomen mladim delavcem, ki bi bili s svojo mladostno vneto v krepko oporo svojim starejšim delavnim tovarišem. Morda bi kazalo, da bi se združena podjetja tesneje povezovala v okviru republike. Ob koncu je tovariš Elikan članom združenja obljubil tesno sodelovanje litostrojske mladinske organizacije z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, zato da bi s skupnimi močmi premagali morebitne začetne težave. Po razpravi so udeleženci posvetovanja sprejeli stališča in dogovore družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov podjetij slovenske strojogradnje.

Predsednik sindikalne organizacije je omenil, da so se v združevanje vključili sorazmerno pozno, zelo pomembno pa se mu zdi načelo enakopravnosti vseh članov združenja, saj je to prav gotovo eno od jamstev demokratičnosti. Prepričan je v nadaljnji uspeh združenja, obenem pa je izrazil željo, da bi do tako plodnih sestankov prišlo čim pogosteje.

Novice iz izobraževalnega centra

Kot v drugih temeljnih organizacijah združenega dela je bila tudi v izobraževalnem centru v prvih mesecih tega leta v zvezi z uveljavljanjem ustavnih določil razgibana dejavnost. To še posebej zato, ker ima samoupravljanje v izobraževalnem centru zaradi vzgojnoizobraževalne dejavnosti svoje posebnosti in se razlikuje od samoupravljanja v drugih TOZD Litostroja. Pri tem gre seveda za oblike samoupravnega delovanja, saj so sicer cilji skupni.

Samoupravljanje v izobraževalnem centru

V izobraževalnem centru imamo dva sveta: svet TOZD-ICL in svet delovne skupnosti.

Vzgoja in izobraževanje imata poseben družbeni pomen. Zato o delu v TOZD-ICL ne odločajo samo delavci izobraževalnega centra, ampak tudi predstavniki širše družbene skupnosti, starši in »potrošniki kadrov«, tj. delovni organizaciji Litostroj in Iskra. Poleg tega imajo poseben položaj učenci in slušatelji, ki se v centru izobražujejo. Ti niso »predmet dela«, ampak morajo biti aktivni pri usmerjanju učnovzgojnega dela in soodgovorni zanj. Zaradi vsega tega je potreben samoupravni organ, tj. svet TOZD-ICL, v katerem se srečujejo delegati vseh prej navedenih dejavnosti z delavci, ki delajo v TOZD-ICL, ter skupaj oblikujejo in usmerjajo vzgojnoizobraževalni proces.

Svet delovne skupnosti ICL tvori samo izvoljeni delavci TOZD-ICL. Zbor delovnih ljudi jih je pooblastil, da odločajo o vprašanjih, ki zadevajo delovne pogoje delavcev delovne skupnosti, uresničevanje vseh samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter delitev dohodkov in osebnih dohodkov. Seveda se ta svet ukvarja tudi s pedagoško problematiko.

Poleg obeh svetov smo se z novim statutom odločili še za odbor za medsebojne odnose delavcev v združenem delu in odbor za delavsko nadzorstvo.

Zaradi precej spremenjene samoupravne strukture po novih ustavnih določilih, bomo izvedli v kratkem volitve v vse samoupravne organe TOZD-ICL. Vanje bo vključenih poleg učencev in zunanjih delegatov kar 38 članov naše delovne skupnosti. Če upoštevamo, da voli naša delovna skupnost tudi delegate v delavski svet Litostroja, v družbenopolitične in interesne skupnosti, in da so drugi delavci člani odborov družbenopolitičnih organizacij, potem lahko ugotovimo, da je skoraj vsakdo od 85 delavcev TOZD-ICL vključen v samoupravno ali družbenopolitično delo.

Izobraževalna dejavnost

Ob koncu januarja smo imeli v poklicni kovinarski in elektro šoli poprečno tak uspeh kot prejšnja leta. Vendar s poprečkom ne

moremo biti zadovoljni, saj od njega precej odstopajo nekateri od 20 razredov. Zato smo se na polletni redovalni konferenci odločili za ukrepe, ki naj izboljšajo učni uspeh in vzgojno delo. Te ukrepe sedaj uresničujemo. K temu bosta morala prispevati tudi šolska skupnost in mladinska organizacija.

V mesecu februarju je bila v izobraževalnem centru verifikacijska komisija, ki je ugotavljala, če izpolnjujemo pogoje za učenje elektro poklicev. Čeprav moramo urediti še nekaj zadev, nam je uspelo v enem letu po dograditvi prizidka s pomočjo ZP Iskra opremiti elektro delavnice in organizirati pouk skladno z učnimi načrti in predpisi prosvetnih organov. Tako bo tudi ta del dejavnosti poklicne šole v kratkem verificiran. Toda pogojno, saj nimamo telovadnice. Zato bo treba sedaj, ko dozorevajo ob sodelovanju z ZP Iskra tudi finančni pogoji za gradnjo, pristopiti k urešičevanju že zastavljenih načrtov za izgradnjo telovadnice.

Dopolnilno izobraževanje zaposlenih izvajamo po načrtu. Tako gre h koncu uspešno delo pri ugotavljanju strokovne usposobljenosti delavcev, ki delajo na delovnih mestih, kjer se zahteva visoka kvalifikacija, in ki so stari nad 40 let. V kratkem bomo pričeli s poukom v trimesečnih tečajih, v katere bomo vključili delavce, stare od 35 do 40 let, ki delajo prav tako na delovnih mestih, na katerih se zahteva strokovna usposobljenost visoke kvalifikacije. Program tega dopolnilnega izobraževanja bo obsegal dopolnjevanje strokovnega znanja, potrebnega za delo, družbenopolitično izobraževanje v zvezi z določili nove ustave, organizacijo in ekonomiko podjetja ter izboljšanje ustnega in pismenega izražanja.

V prihodnjih mesecih bomo po naročilu TOZD-IVET, PI in kadrovske službe organizirali krajše tečaje za izpopolnjevanje strokovnosti v plamenskem varjenju in rezanju, v krmljenju obdelovalnih strojev, v tuširanju in tečaj za premikače na industrijskih tirih.

Ugotavljamo torej, da se posamezne TOZD že obračajo prek kadrovske službe podjetja na izobraževalni center s svojimi potrebami po dopolnilnem izobraževanju delavcev. To je vsekakor razveseljivo, saj bo stalna skrb za izboljšanje strokovnega znanja zaposlenih prispevala k skupnim delovnim uspehom podjetja.

Tudi Sorica 1974 uspela

Ze drugo leto smo organizirali v februarju smučarsko šolo na Soriški planini. Letos se je v štirih skupinah zvrstilo v enotedenskih tečajih 165 učencev. Kljub muhasti zimi smo lahko program v celoti izvedli, saj se je pokazala velika prednost Soriške planine: medtem ko drugod ni bilo snega, ga je bilo tu dovolj. Zato pa so bili na Soriški planini letos številnejši drugi gostje. Ob sobotah in nedeljah, pa tudi ob petkih se jih je zbralo po več sto bodisi na smučarskih tečajih, ker jih drugod niso mogli organizirati, bodisi na družinskih izletih. In tako smo lahko občutili, kako tesna je koča in kako potrebna so urejena smučišča. Včasih pa smo si zaželeli tudi tiste miru kot lansko leto, ko zaradi visoko zapadlega snega niso pluzili in nas v koči – skoraj odrezani od sveta – ni nihče motil.

Življenje v koči in učenje smučarskih veščin smo si uredili po lanskim izkušnjah. Smučarsko opremo smo samo nekoliko dopolnili. Lani nabavljene smuči, vezi, smučarske čevlje in vetrovke smo namreč dobro ohranili in jih bomo uporabljali še naslednja leta. Vsi učenci drugega letnika

so se naučili smučati in so svoje pridobljeno znanje pokazali na zaključnih tekmovanjih. Poleg koristnega družabnega življenja v večernih urah smo tudi letos pripravili za učence razgovore in predavanja, in sicer o novi ustavi, o samoupravnih organih v Litostroju in njihovi vlogi v zvezi z ustavnimi določili, o lepota in nevarnostih v gorah ter o nabavi in vzdrževanju smučarske opreme. Praksa je znova potrdila, da je življenje učencev s svojimi razredniki in učitelji praktičnega pouka v planinah vzgojna situacija, ki omogoča uveljavljanje mnogih pozitivnih vzgojnih učinkov. To pa je poleg samega smučanja, zdrave rekreacije in uživanja naravnih lepote pomembna postavka pri odločitvi, da s smučarsko šolo na Soriški planini nadaljujemo, čeprav postaja precej draga.

Tudi letos se ni nihče poškodoval in ni bilo primerov bolezni. Pri tem gre zasluga zdravstveni preventivi naše ambulante (pregledom pred odhodi v planine) kot tudi dobri smučarski opremi in skrbi smučarskih učiteljev ter učiteljev spremljevalcev. Le-ti so na Soriški planini opravljali odgovorno pedagoško delo. To velja tudi za tovarsiše planince – članke Planinskega društva Litostroj – ki so prav tako kot lani pomagali pri izvedbi smučarske šole. Skratka: tudi Sorica 1974 je uspela.

P. H.

ZAHVALA

Ob smrti moje mame ANE CAFUTA, se zahvaljujem sodelavcem iz prometnega oddelka za sožalje, za podarjeni venec in za spremstvo na pogrebu.

Lojze Cafuta

ZAHVALA

Ob izgubi mojega dragega očeta HINKA KISLINGERJA se iskreno zahvaljujem kolektivu nabavnega sektorja za podarjeni venec in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vesna Zajc

Planinski občni zbor

V sredo, 20. februarja 1974, so litostrojski planinci naredili obračun in pregled nad svojim delom v letu 1973. Pristostovalo je okrog 140 članov, predstavniki samoupravnih organov tovarne, družbenopolitičnih organizacij ter planinskih društev Rašica, Obrtnik, pri Ljubljani Matica, predsednik ing. Vogelc in člani meddruštvenega odbora.

Iz izčrpnega poročila je bila razvidna neumorna raznovrstna dejavnost PD LITOSTROJ. Število članov se je povzpelo od 371 v letu 1972 na 529 v letu 1973 ali za 158 več, kar pomeni, da je število članov poraslo za več kot 40%. Organizirali so 11 izletov od 15 napovedanih. 4 izleti so odpadli zaradi slabega vremena. Zelo dejavni so bili smučarji, ki so organizirali med zimskimi šolskimi počitnicami tečaj za začetnike na Soriški planini. Tudi markerji so bili zelo prizadeti, kajti vzdrževanje poti, za katere morajo skrbeti, so opravili nadvse skrbno. Alpinisti so se povzpeli na Grossglockner in na Mont Blanc. Predstavniki drugih planinskih društev so izrekli priznanje za opravljeno delo in za zanimanje, ki ga kažejo člani za svoje društvo. Prav tako so menili tudi predstavniki tovarne, družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Predstavnik mladine je med drugim obljubil, da se bodo tudi mlajši člani Litostroja bolj vključevali v planinsko društvo Litostroj kot do sedaj.

Po uradnem delu občnega zbora je predsednik inž. Stane Vogelc v imenu planinske zveze Slovenije izročil srebrni častni znak PZS tov. Rihardu Lambergarju in tov. Lovšetju v znak priznanja za njuno delo na področju planinstva.

Krmilo planinske organizacije v Litostroju je spet prevzel inž. Vogelc, ki je s svojim dosedanjim delom dokazal, da zna in zmoro voditi planinsko društvo tako, da napreduje in širi planinsko idejo med vrste naših delavcev.

Po kratkem odmoru, so si planinci ogledali lepe diapozitive, ki jih je predvajal tov. Anton Muha.

Naj omenimo še tisto bolečo točko, ki jo vsako leto znova skušamo odpraviti, vse premalo je mladine v planinskem društvu. Žal nam to sedaj ne uspe, saj kar se Janezek nauči, to Janez zna. To pomeni, če nismo uspeli vključiti mladih med planince že v osemletki, a najkasneje v srednjih ali poklicnih šolah, potem je ves naš trud zaman.

Vse premalo se zavedamo, da je le planinstvo tisto, ki ga lahko skoraj vsakdo goji v vseh letnih časih. Planinstvo je tudi najbolj idealen in najcenejši način utrjevanja zdravja, to velja še posebno danes, ko se naravnemu propadanju našega organizma pridružujejo še škodljive posledice delovnega in življenjskega okolja.

E. T.

Spomini na lansko zimo (Foto S. Kocjan)

Odprto prvenstvo Litostroja in ZPS v smučanju za 1974

Komisija za rekreacijo je skupno s smučarsko sekcijo pri planinskem društvu razpisala za 6. in 7. april 1974 odprto smučarsko prvenstvo v tekih, skokih in veleslalomu za leto 1974, ki bo na Soriški planini.

Letos bodo organizirane prve zimske igre predvidenih združenih podjetij strojegradnje (ZPS), ki bodo skupaj združevala trinajst podjetij. (Glej članek o ZPS). Člani ZPS, med katere spada tudi Litostroj, bodo tekmovali letos samo v veleslalomu.

Torej 6. in 7. aprila se vidimo na zasneženi Soriški planini. Prevoz mogoč z obeh strani. Snega pri koči 2 m. Smuka ugodna.

M. V.

Prejeli smo . . .

Jugoslovanska zveza za varjenje nam je pred dnevi poslala naslednje obvestilo:

Vse kaže, da postaja razstava varjenih izdelkov, ki jo organizirajo bienalno v okviru razstave sejma varjenja na zagrebškem velesejmu, vse bolj tradicionalna manifestacija, pregled kreativnih

dosežkov delavcev-varilcev. Že dosedanje razstave so dokazale, da varjenje in podobne tehnike nudijo izredne možnosti za umetniško oblikovanje, prav tako pa je še veliko število varilcev dokazalo svoj umetniški talent pri ustvarjanju umetnin v okviru svojega poklica.

Zveza društev za tehniko varjenja Jugoslavije, s tem da spodbuja cilje strokovnega združevanja, želi s sodelovanjem najširšega kroga delavcev – varilcev omogočiti le-ta, da bi se s kvaliteto svojih umetniških izdelkov, ki že presegajo okvire proizvodnih procesov pri izdelavi kovinske konstrukcije, čimbolj uveljavili.

LITOSTROJČAN pošteni dopisnik svojega glasila

Najboljši posamezniki bodo dobili priložnostne nagrade in diplome. Za vsa nadaljnja obvestila pišite na naslov:

Društvo za napredek varjenja SR Srbije
Bulevar Revolucije 432,
11000 Beograd

Zahvala

Ob izgubi očeta Janka Gostiča se najiskrenejše zahvaljujem vsem sodelavcem iz priprave sredstev in ostalim iz PE FI za podarjeni venec in spremstvo na zadnji poti.

Janez Gostič

Zahvala

Ob nepričakovani smrti moje mame ANGELE ZAMLEN se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem obrata livarne sive litine, ki so mi nudili vsestransko pomoč.

Iskreno se zahvaljujem vsem za tako številno zadnje spremstvo in poklonitve vencev in cvetja.

Prisrčna hvala za poslovilne besede ob odprtem grobu kakor tudi za pomoč sindikalne podružnice-polizdelki in litostrojski godbi, ki jo je spremljala na njeni zadnji poti.

Hvaležna hčerka Dragica z možem

ČLOVEK IN DELO

Poročilo ambulante za leto 1973

Obratna ambulanta Litostroj je imela v letu 1973 tri ordinacije, od katerih pa je žal ena ordinacija bila polno zasedena samo osem mesecev, medtem ko sta bila ostale mesece zaposlena samo dva zdravnika. Dva meseca pa je bil v ambulanti le en zdravnik.

Ordinacija 1 je ordinacija ak-

PREGLEDI	PLAN	OPRAVLJENO	%
Pred nastopom dela	500	580	116 %
Po čl. 6 TZIZ	50	12	24 %
Po TZVD	700	529	76 %
Učenci o gospodarstvu	400	557	139 %
Skupno	1650	1678	102 %

Iz tabele je razvidno, da je bil pri nekaterih pregledih prekoračen plan, pri drugih pa ni bil dosežen. Jasno je, da mora biti manj pregledanih iz ene skupine, če je več pregledanih iz druge skupine. Preglede sta opravila zdravnik specialist medicine dela in višja medicinska sestra. Ker pa je del delovnega časa šel na račun pasivnega zdravstvenega varstva (dela v splošni ambulanti AO), je razumljivo, da nekatera dela zaostajajo (obiski na delovnih mestih itd.)

Od 580 pregledanih pred nastopom dela, jih je bilo samo 468 sposobnih za določeno delo brez omejitev, 90 samo za določena mesta, 7 začasno nesposobnih in 15 nesposobnih za delo v TZ Litostroj. Pri pregledih pred nastopom službe so se pojavili problemi, o katerih bomo govorili na koncu. Pri pregledih delavcev, zaposlenih na zdravju škodljivih delovnih mestih, pa vse pogosteje opažamo, da v tovarni premeščajo delavce z enega delovnega mesta na drugega, ne da bi se prej posvetovali z zdravstveno službo - povrh vsega pa zelo redko upoštevajo omejitve pri zaposlovanju mladoletnih delavcev.

Zaradi dela v ordinaciji 2, ni bilo mogoče temeljito in poglobljeno proučiti problematike obolenja in prav tako ni bilo mogoče slediti tehnološkim spremembah v delovnem procesu.

Ordinacija 2 je bila v zadnjih mesecih le delno zasedena, prav zato so bili bolj ali manj prizadeti tisti delavci, ki so si izbrali to ordinacijo. Po sistemizaciji sta bila tu zaposlena zdravnik, diplomant medicine dela, in medicinska sestra, dopoldne pa še ena medicinska sestra, kajti ena sama ne bi zmogla administrativnega in medicinsko-strokovnega dela, saj vsi dobro vemo, da je v dopoldanskem času, ko je na delu več kot dve tretjini zaposlenih na ambulanti, velik naval.

Tudi ordinacija 3 je imela zdravnika diplomanta medicine dela in medicinsko sestro. Kadar je ordinacija 3 bila v dopoldanski izmeni, je bila zaposlena še druga medicinska sestra, ki je na ta način bila zaposlena vedno le dopoldan, medtem ko sta se ordinaciji menjavali tedensko.

Po programu je bilo predvidenih 2.590 pregledov, medtem ko je bilo opravljenih 24.310 pregledov ali 113 %. Večje breme je nosila ordinacija 3, ker ordinacija 2 ni bila polno zasedena. Zato je pač morala ordinacija 3 pregledovati več bolnikov. Vendar kljub temu niso mogli priti vsi na vrsto. Od 24.310 pregledov je bilo 8299 prvih pregledov. Od teh je bilo poškodb pri delu ali izven dela kar 22,73 primerov ali 36,4 %. Na drugem mestu so obolenja dihal z 2216 primeri ali 26,6 %, medtem ko so obolenja mišic, kosti in sklepov s 730 primeri ali 8,7 %, na tretjem mestu.

Pri tem je treba upoštevati, da so to samo aktivni zavarovanci, ki morajo imeti vse temeljito dokumentirano zaradi morebitnih zapletov. Razumljivo je, da pri nepopolni zasedenosti ordinacij

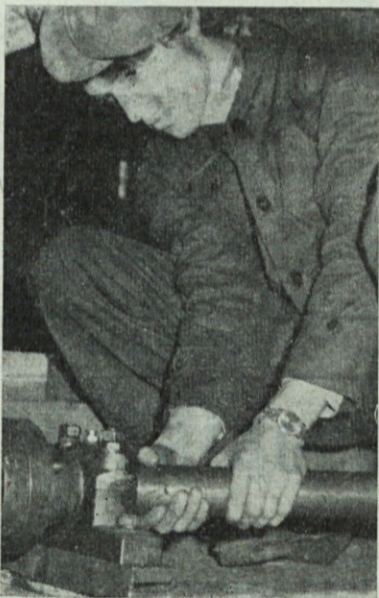
tivnega zdravstvenega varstva in opravlja preglede pred nastopom dela, preglede delavcev zaposlenih na zdravju škodljivih delovnih mestih, preglede učencev poklicne šole, ki delajo v šolskih delavnicah oziroma v zadnjem letniku tudi v podjetju.

Opravljenih je bilo 1678 pregledov (načrt 1650 pregledov)

ni mogoče opraviti drugega dela kot preglede, predloge za zdravniške komisije, predloge za invalidsko komisijo, kakršnokoli delo v zvezi s proučevanjem vzrokov obolenosti ali celo raziskovanje sprememb organizacije dela in delovnih procesov je sploh nemogoče. Vse to seveda škodi delavcem in strokovnemu dvigu zdravstvenega kadra.

Če v bližnji prihodnosti ne bomo zaposlili še enega zdravnika, utegne ostati obratna ambulanta Litostroj brez zdravnikov, kajti prekomerna duševna preobremenitev ima vedno tragičen konec. Oglejmo si probleme, ki predstavljajo hudo oviro za opravljanje dela v naši obratni ambulanti.

Pomanjkanje specialistov v zdravstvenem domu (okulist, otolog) je krivo, da se zavleče pregled pred zaposlitvijo tudi za en teden. Zaradi prekinitve pregleda izgube delavci pravice, ki jim pripadajo, marsikateri delavec pa obupa in se sploh ne vrne na pregled. Seveda trpi zaradi tega proizvodnja. Enak problem nastane, kadar je treba opraviti še določene biokemične preiskave krvi. Delavca, ki pride zaradi pregleda pred nastopom dela,

moramo naročiti za tisti dan, ko prihaja kurirka (ponedeljek, sredo, petek) in potem mora spet čakati dva do štiri dni na izvid, kolikor nam ne uspe tega urediti že prej po telefonu.

Velik problem je arhiviranje zdravstvene dokumentacije, ki jo imamo sedaj raztreseno po vseh sobah, po raznih omarah in omarih. Popolnoma razumljivo je, da se pri tem precej dokumentacije izgubi in zameša. Pri tem je zavarovanec ali delodajalec oškodovan, saj ne more potem dobiti točnega odgovora na razna vprašanja.

Za delavce, ki prihajajo v ordinacijo aktivnega zdravstvenega varstva (za preglede pred nastopom dela, za periodične preglede) sploh ni čakalnice, česar na srečo sanitarna inspekcija ne ve!

Ob vetrovnih dneh ali pozimi vleče veter pri vseh oknih, ker le-ta sploh ne tesnijo.

K sreči so okna vsaj matirana, tako da ne pasejo radovednosti nad goloto bolnika tisti, ki jih je vedno zanimalo, kdo je pri zdravniku.

Pozimi nekaterih prostorov sploh ni mogoče dovolj segreti

Škodljivost ropota

V mestih in industrijskih centrih postajata šum in ropot vedno težji problem, ker povzročata pri ljudeh razne motnje živčevja in organske okvare na sluhu. Še hujše posledice pa utrpijo delavci, ki so izpostavljeni neposrednemu hrupu.

Fizikalna analiza nam zvok predstavlja kot vibriranje trdnih teles, tekočin in plinov, ki se širi kot longitudinalno valovanje. To valovanje prihaja do slušnega organa, ki ga občuti kot zvok. Čim več valov ima to valovanje v eni sekundi, tem višji je ton zvočenja. Če nastaja pri valovanju en sam val na sekundo, potem pravimo, da zvok valovi z 1 hercom na sekundo. Naše uho pa občuti zvok šele, kadar valovi z najmanj 16 do 18 herci. To bi bil tako imenovani »spodnji prag« slušne občutljivosti. »Zgornji prag« slušne občutljivosti pa se giblje med zvočnim valovanjem od 20.000 do 25.000 hercov. Torej valovanja pod 16 in nad 25.000 herci človeško uho ne občuti več kot zvočenje. Najbolj pa uho občuti valovanje med 1000 in 7000 herci.

Pri zvočenju sta pomembni tudi višina tona, ki jo izražamo s številom hercov in jakost zvočenja, katero izražamo s številom barov. Če deluje na uho zvočenje z visokim ali previsokim številom hercov in barov, postane neprijetno in tudi škodljivo. Jakost zvočenja je lahko večja ali manjša. Postavljena je posebna lestvica, razdeljena na 130 delov ali 130 decibelov. En decibel je me-

in zato osebe s kostimi zmrzuje, posebno še zato, ker je povsod prepri zaradi neprimernih oken.

Zaradi obrabljene pisalne mize med sester v ordinaciji 2 oziroma 3, kjer so kartoteke delavcev, ki so v bolniškem staležu, imajo vse sestre, ki uporabljajo to mizo, okvaro desnega oz. levega zg. uda z izgubo grobe moči, o čemer obstaja medicinska dokumentacija pri ortopedu.

Velik problem je pranje perila, ki ga opravlja podjetje »Usluga« iz Zgornje Šiške. Pralnica niti ne pošilja redno tedensko perila, niti ga ne prihaja redno tedensko iskat.

Naj povemo še to, da moramo skoraj vsak teden telefonirati, če

sploh želimo delati v normalnih okoliščinah.

Na te probleme so opozarjali že posamezni uslužbenci ambulante pa tudi litostrojski delavci. Z nekaterimi od njih se srečavamo vsi, in to vsak dan, nanje smo že dostikrat opozarjali, pa vse zaman! U panju, da bomo vsaj katerega od njih po dolgotrajnih naporih uspeli rešiti. Seveda pa lahko vsi skupaj zavidamo tistim srečnežem, ki opravljajo svoje delo v takih pogojih, ki jim zagotavljajo kolikor toliko uspeha.

O izgubljenih delovnih dnevih zaradi boleznih in poškodb, razporejenih po vrstah obolenj in po TOZD, pa bomo poročali, takoj ko bomo zbrali vse podatke.

Dr. Edo Tepina

nju in razporeditvi tovarniških objektov.

Oddelke oziroma obrate, ki delajo s šumom in ropotom, oddaljimo ali kakorkoli izoliramo od oddelkov, kjer ni ropota. Tako ne izpostavljam delavcev po nepotrebnem.

Posebno pozornost pa moramo posvečati povzročitelju šuma in ropota. V tem smislu moramo uveljavljati ukrepe, ki uspešno odpravljajo ali vsaj znižujejo intenzivnost šuma in ropota. Stanje zboljšamo še, če pridemo od ročnega klepanja ali kovičenja na varjenje.

Nič manj važno ni skrbno vzdrževanje gibajočih se strojnih delov, da čimbolj omejimo nepotrebno udarjanje zrahljane povezave.

Če posameznih delovnih strojev, ki delajo velik ropot, ni mogoče zamenjati, jih moramo izolirati z ustreznim ohišjem, ki uspešno ubija zvok (mehak material). Pogosto dosežemo uspeh že, če postavimo stroj na mehko podlago ali pa na primernih mestih vložimo mehak material.

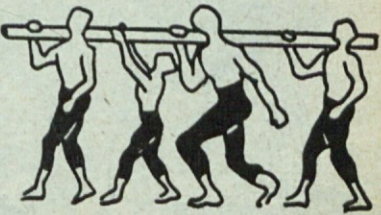
Jakost šuma lako zmanjšamo tudi tako, da pri predmetu, ki povzroča zvok, omilimo jakost valovanja, kakor naredimo to npr. pri pločevini. Obložimo jo z vrečami peska.

Stroje postavljamo na temelje, ki so neodvisni od splošnih gradbenih del. Sam temelj stroja pa stoji na pesku.

Ker se ropot in šum odbijata od trdega ostenja, obložimo ostenje in strop z mehko snovjo, kot so valjana volna, razne tkanine, guma, pluta, mineralna volna in podobno.

Kjer ne zadostujejo taki in podobni ukrepi za zmanjšanje šuma in ropota do ustreznih varnostnih mere, si moramo pomagati z individualno zaščito - osebnimi varnostnimi sredstvi, ki preprečujejo obolenost slušnih organov.

Ing. Ivan Šavor

Delovodja je določil štiri delavce za prenos krajše tračnice

Poškodbe v februarju

V mesecu februarju smo imeli v naši organizaciji združenega dela 52 poškodb, od tega 2 na poti v službo oziroma iz službe. Zaradi poškodb smo izgubili 746 delovnih dni.

V TOZD PI-livarna sive litine so imeli 5 poškodb in so izgubili 93 delovnih dni, livarna jeklo litine 13 poškodb in 209 izgubljenih delovnih dni, pločevinarna 5 poškodb in so izgubili 40 delovnih dni; v TOZD FI so imeli 19 poškodb in so izgubili 218 delovnih dni; v TOZD IVET so imeli 7 poškodb in 102 izgubljena delovna dneva; v DS SSP 2 poškodb in 29 izgubljenih delovnih dni; v TOZD LINT, ZSE, ICL so imeli 1 poškodbo in so izgubili 55 delovnih dni.

Oči si je poškodovalo 15 delavcev, glavo 2, telo 2, prste rok 12, ostali del roke 9, noge pa si je poškodovalo 12 delavcev.

Največ poškodb je bilo v sredo 14, sledijo v petek 11, soboto 9, ponedeljek 8, četrtek 6 in v torek 4 poškodbe.

V mesecu februarju smo imeli enako število poškodb kot v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

Maticove prigode za osmi marec

Dva dni pred praznikom, bolje rečeno pred osmim marcem, se je stric Matic pripravil. V cvetličarni je naročil lep šopek nageljnov, jih že vnaprej plačal in eno od deklet v trgovini naprosil, naj mu jih na predvečer praznika prinese domov.

»To bo žena pogledala, ko bo dobila toliko cvetja,« si je mislil. Stopil je še v slaščičarno, tam kupil najdražjo bonboniero, jo ukazal lepo zaviti, nakar se je napotil domov. Zadovoljen je bil, da je vse dobro opravil, da je vse nabavil ob pravem času, saj bi se lahko zgodilo, da bi ljudje pokupili vse do zadnjega, zmanjkalo bi nageljnov in izbranega peciva.

»O, Mate si že doma?« ga je sprejela vsa medena žena Cilka.

»Zgodaj si prišel, nisi srečal nobenega prijatelja, da bi kam zavila?«

»Ah, veš kako je. Nobenega nisem niti iskal. Danes ima že vsak praznično žilico. Vsi kupujejo, kupujejo. Ja, veš, praznik žena je pred vrati.«

»Dragi Mate, tudi jaz bi si letos za ženski praznik nekaj želela. Saj, ne kaj posebnega, starše bi enkrat rada obiskala po tlikih letih.«

Matic ko dobra duša, ni imel nič proti temu.

»Prav, Cilka, bomo pa šli tja na tvoj dom, da boš zadovoljna.«

Tudi Zdenki bi koristilo, saj bi se na deželi lahko malce sprostita. Joj, kako bo to vseh tudi staremu očetu, kar vidim ga, ves bo sijal od sreče. Res si se dobro spomnila, veš, Cilka.«

Popoldne pred praznikom je Cilka pospravila stanovanje ter pripravila vso kramo za na pot. Stric Matic je pričakoval šopek iz cvetličarne, toda le-tega ni bilo od nikoder.

Videti je bilo, da so v cvetličarni zamudili za en dan in s tem so se seveda Maticu podrli vsi načrti. Ves nestrpen je poklical malo Zdenko:

»Veš kaj, Neni, zdajle bova mami čestitala za osmi marec, samo rožic še nimava, niso jih še poslali.«

»Nič, zato, oči, saj jaz vem za rožice, takoj grem ponje.« Šla je v shrambo in natrgala iz lončkov tiste mamine rože, ki so bile pripravljene, da jih bodo kot darilo nesli stari materi.

Stopila sta v dnevno sobo, kjer je stala vsa začudena Cilka: »Kaj sta mi pa vidva prinesla?«

»Mamica, draga mamica. Jutri bo tvoj praznik, zato sprejmi ta lepi šopek od tvoje Zdenke. Za tvoj praznik ti želim vse lepo.« Tudi Matic je napravil kratek govor:

»No, draga žena, jutri bo tvoj praznik. Sprejmi to moje darilce in najlepše želje. Jutri ti bom pa izpolnil še tisto, kar sem ti obljubil.« Cilka je gledala cvetje:

»Joj, kako so lepe, kot bi dozdale še na gredici rastle. Pa prav take so, kot jih imam jaz rada. Zdenka res si dobro izbrala; pa tako lepa bonboniera. Veš, možek, zelo sta me razveselila, po vazo grem, da bodo rože v vodi. Škoda bi jih bilo, da bi ovenele.« Šla je v shrambo po vazo in tam seveda opazila, od kod so te lepe cvetlice.

»Ja, kaj sta mi pa napravila. Uničila sta mi vse cvetje, ki sem ga pripravila, da ga odnesem mami. Prav nesramna sta. Moje rože, ki sem jih sama vzgojila, mi poklanjata za dan žena. Veš, Mate, tega ti ne bom pozabila.«

Planila je v jok. Matic je bil ves skrušen, Zdenka pa se je pričela zgovarjati na očeta, češ pomagati sem mu hotela, ker ni imel cvetja.

Toda vse zaman, dobra volja je splahnela.

To mučno vzdušje je zmotil zvonec. Matic je odprl in na pragu zagledal deklico, ki je prinesla naročene nageljne.

»Šopek sem prinesla, jutri bi ga sicer morala, je dejala šefinja. Jutri bomo proste, zato vam cvetje prinašam že kar danes. Matic se je rahlo nasmehnil:

»Malo pozni ste že. Naš osmi marec ste mi že pokvarili, vendar hvala.«

»No, Cilka, poglej, kaj sem ti pripravil za osmi marec, a za prej mi oprostite, tega nisem hote napravil.«

Ko je Cilka zagledala novo cvetje, ji je kar odleglo.

»No, Mate, oprostim vama, bomo raje veseli. Bomo pa ta šopek nesli mami, še lepši bo. Taka moja mama še nikoli ni dobila.«

Tako se je Maticova smola spremenila v dobro in tega osmega marca se bo še dolgo spominjal. J. O.

105 kegljačev za naslov

Tekmovanju za naslov ekipnega prvaka in prvaka posameznikov v kegljanju za leto 1974, ki je trajalo ves mesec februar, se je letos odzvalo veliko število članov kolektiva. Za naslov ekipnega prvaka se je borilo 18 ekip, predstavnikov OS TOZD. Pri posameznikih pa se je borilo 105 članov.

Rezultati:

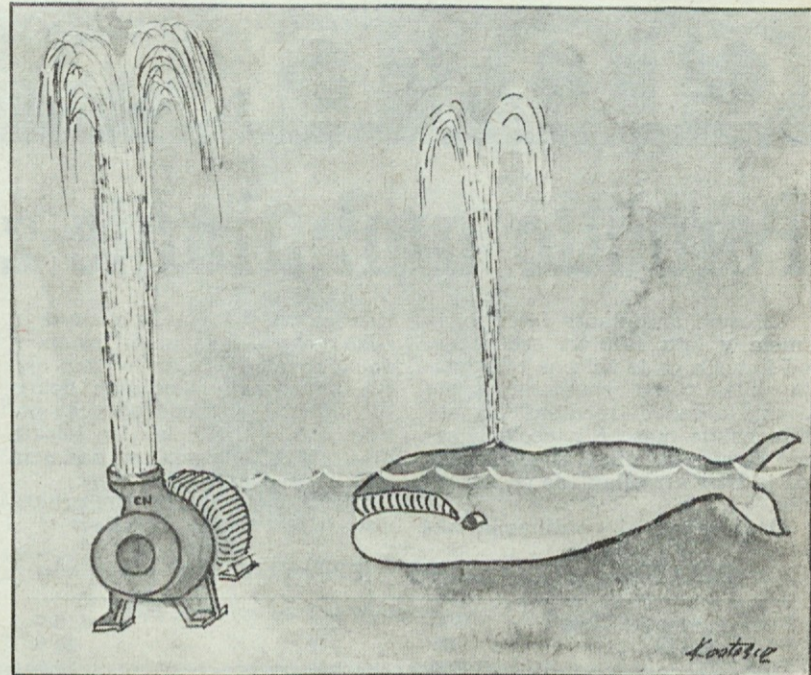
Ekipe:

1. IVET	1134 kegl.
2. FI 2	1110 kegl.
3. PI 1	1110 kegl.
4. SSP 4	1110 kegl.
5. PI 2	1088 kegl.
6. PI 4	1078 kegl.
7. PI 3	1014 kegl.
8. SSP 6	1012 kegl.
9. FI 3	991 kegl.
10. SSP 3	980 kegl.

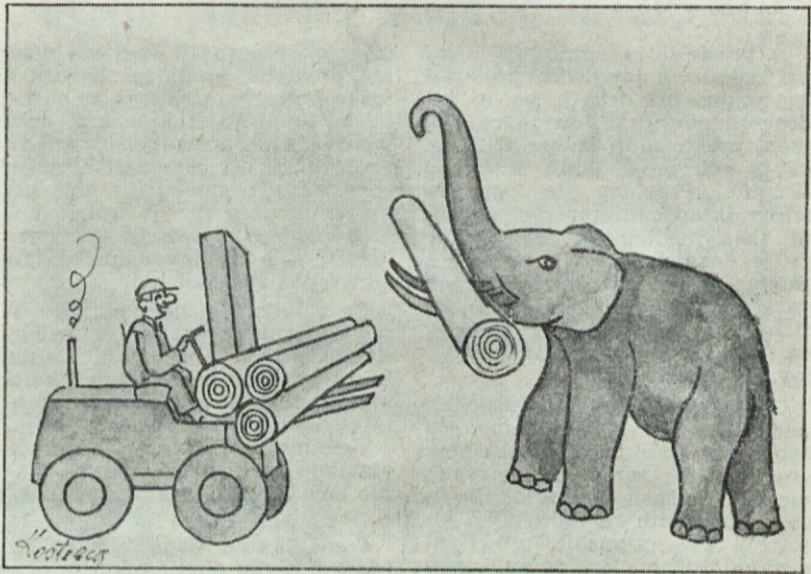
Posamezniki:

1. Perušek	IVET	639 kegl.
2. Spende	PI	621 kegl.
3. Hudolin	PI	618 kegl.
4. Krajnc	PI	609 kegl.
5. Vidmar	SSP	605 kegl.
6. Roudy	FI	604 kegl.
7. Tušar	SSP	596 kegl.
8. Kos	PI	591 kegl.
9. Cerkvenc	FI	589 kegl.
10. Virant	IVET	578 kegl.

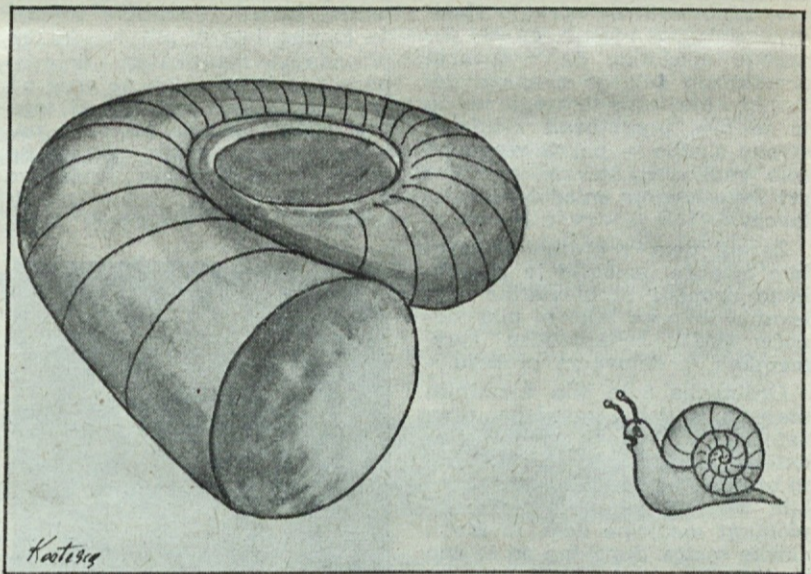
M. V.

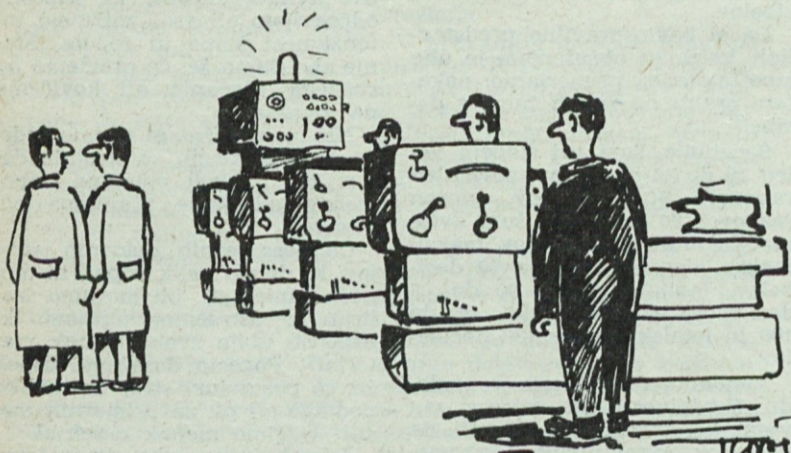
KONKURENCA I

KONKURENCA II

Joj, tako velikega polža pa še nisem videl...

»Ali mu bomo priznali nagrado za tehnično izpopolnitev?«
»Nič, saj to je naredil v delovnem času.«

»Ali je to tehnična izboljšava ali izum?«

Kje je časopis?

»Drin, drin, drin...«

»Prosim, tu uredništvo časopisa.«

»Ne vem, kaj se je zgodilo, toda že nekaj mesecev ne prejemam tovarniškega časopisa. Vedno sem ga rad prebral, zanima me, kaj se godi v podjetju, in to sem iz časopisa vedno izvedel. Na lepem ga ne dobivam več.«

»Ste se morda preselili?«

»Kje pa, že od rojstva stanujem tam!«

»Morda so pa spremenili ime vaše ulice?«

»Jaaa, seveda, že vem. Prej ulic sploh nismo imeli, pisali smo kar Šentvid številka toliko in toliko in stvar je bila opravljena...«

V uredništvu časopisa velikokrat slišimo tak pogovor, zato ker so v nekaterih predelih Ljubljane in tudi v drugih krajih, od koder se vozijo naši delavci, imenovane nove ulice.

Navajeni smo leta in leta pisati isti naslov in nenadna sprememba nam ni po volji, celo moti nas, nočemo je upoštevati. Pismo, ki nam raznaša pošiljke, nekaj časa še nosi na stari naslov, potem se pa naveliča in pošiljko pošlje nazaj s pripisom »naslov pomanjkljiv.« Tako, in sedaj smo spet na začetku: vprašamo na uredništvo, kaj se je zgodilo, da...

Zaradi teh sprememb, prosimo vse, ki prejemajo časopis na star naslov, in tiste, ki ga na novi naslov še ne prejemajo, še posebej pa vse, ki ga še nikoli niso prejeli, da sporočijo svoj točen naslov na uredništvo časopisa, telefon 246.

P. S.

Pravico do časopisa imajo vsi, ki so bili v Litostroju upokojeni, in vsi fantje, ki so bili pred odhodom v JNA zaposleni v Litostroju.

Izbrane misli

Kdor zna ohraniti skrivnosti zase, ostane sam svoj gospodar.
Al Kathabet

Skrivnost uspeha je v pravilni izbiri namena.
Disrae'i

Kjer ni tigra, tam je lahko tudi zajec vladar.
Indijski pregovor

Srečen je tisti, ki ima ob sebi človeka, ki ga prisili, da dela to, kar more.
Emerson

Družine ne uničujejo neumni sinovi, pač pa pametni.
Srbski pregovor

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik Vladimir Kovač — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Telefon uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Poštna plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru — 1974